

2014

Analiza osiągnięć gimnazjalistów

Język polski

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

CZEŚĆ HUMANISTYCZNA EGZAMINU GIMNAZJALNEGO JĘZYK POLSKI

Szanowni Państwo,

Zgodnie z zapowiedziami, Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu prezentuje Państwu szczegółową analizę zadań, zamieszczonych w arkuszu standardowym części humanistycznej egzaminu gimnazjalnego z zakresu języka polskiego, przeprowadzonego w kwietniu 2014 r.

W opracowaniu znajdują Państwo informacje dotyczące wyników uzyskanych przez uczniów za rozwiązanie zadań w arkuszu egzaminacyjnym, a tym samym poziomu opanowania wiadomości i umiejętności zapisanych w podstawie programowej. Mamy nadzieję, że przygotowany materiał, podsumowując sesję egzaminacyjną 2014, pomoże jednocześnie Państwu – nauczycielom języka polskiego – w pracy z uczniami w nadchodzącym roku szkolnym.

*

W kwietniu 2014 roku już po raz trzeci stopień opanowania przez gimnazjalistów wiadomości i umiejętności z języka polskiego badany był odrębnym zestawem zadań.

Uczniowie bez dysfunkcji oraz uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, rozwiązywali zadania zawarte w zestawie standardowym (GH-P1-142). Zestaw zawierał 22 zadania, w tym 20 zadań zamkniętych i 2 zadania otwarte. Podstawę ich tworzenia stanowiły różnorodne teksty kultury (publicystyczny, poetycki, literacki i użytkowy). Poprzez zadania sprawdzano wszystkie umiejętności ogólne ujęte w podstawie programowej dla III etapu edukacyjnego, tj.:

- odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji,
- analiza i interpretacja tekstów kultury,
- tworzenie wypowiedzi

oraz odwoływano się także do umiejętności z wcześniejszych etapów kształcenia.

Wśród **zadań zamkniętych** dominowały zadania wielokrotnego wyboru (12 zadań w arkuszu), w których należało wybrać jedną z czterech odpowiedzi. Osiem zadań miało inną formę: w czterech (zad. 5., 11., 12. i 15.) trzeba było ocenić prawdziwość podanych stwierdzeń, w dwóch (zad. 3. i 16.) – dobrać poprawną odpowiedź, a dwa kolejne (zad. 13. i 18.) były zadaniami z luką do uzupełnienia.

Zadania otwarte (zad. 17. i 22.) wymagały od gimnazjalistów samodzielnego sformułowania rozwiązania.

Za rozwiązanie wszystkich zadań w arkuszu z języka polskiego uczeń mógł uzyskać maksymalnie 32 punkty, w tym za każde zadanie zamknięte po jednym punkcie (razem 20 punktów), a za dwa zadania otwarte 12 punktów (za zad. 17. – 2 pkt, za zad. 22. – 10 pkt).

Średni wynik procentowy uzyskany za rozwiązanie zadań w arkuszu przez gimnazjalistów w kraju wyniósł 68% punktów. Trzecioklasiści w Okręgu uzyskali średnio 65,25% punktów możliwych do zdobycia, w województwie lubuskim – 56,23% pkt, wielkopolskim – 65,43% pkt, a zachodniopomorskim – 64,86% pkt.

*

Dane statystyczne, dotyczące wyników egzaminu gimnazjalnego 2014, zostały podane w raporcie zamieszczonym na stronie internetowej www.oke.poznan.pl.

ANALIZA OSIĄGNIĘĆ UCZNIOWSKICH

I. Analiza poziomu opanowania umiejętności ogólnych

Umiejętności ogólne, tożsame z celami kształcenia, opisane zostały w podstawie programowej z języka polskiego jako wymagania ogólne dla III etapu edukacyjnego. Są to:

- I. – Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.**
- II. – Analiza i interpretacja tekstów kultury.**
- III. – Tworzenie wypowiedzi.**

Poziom opanowania przez uczniów wymagań ogólnych określony na podstawie współczynników łatwości uzyskanych w obszarach umiejętności ogólnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Poziom opanowania przez gimnazjalistów umiejętności ogólnych

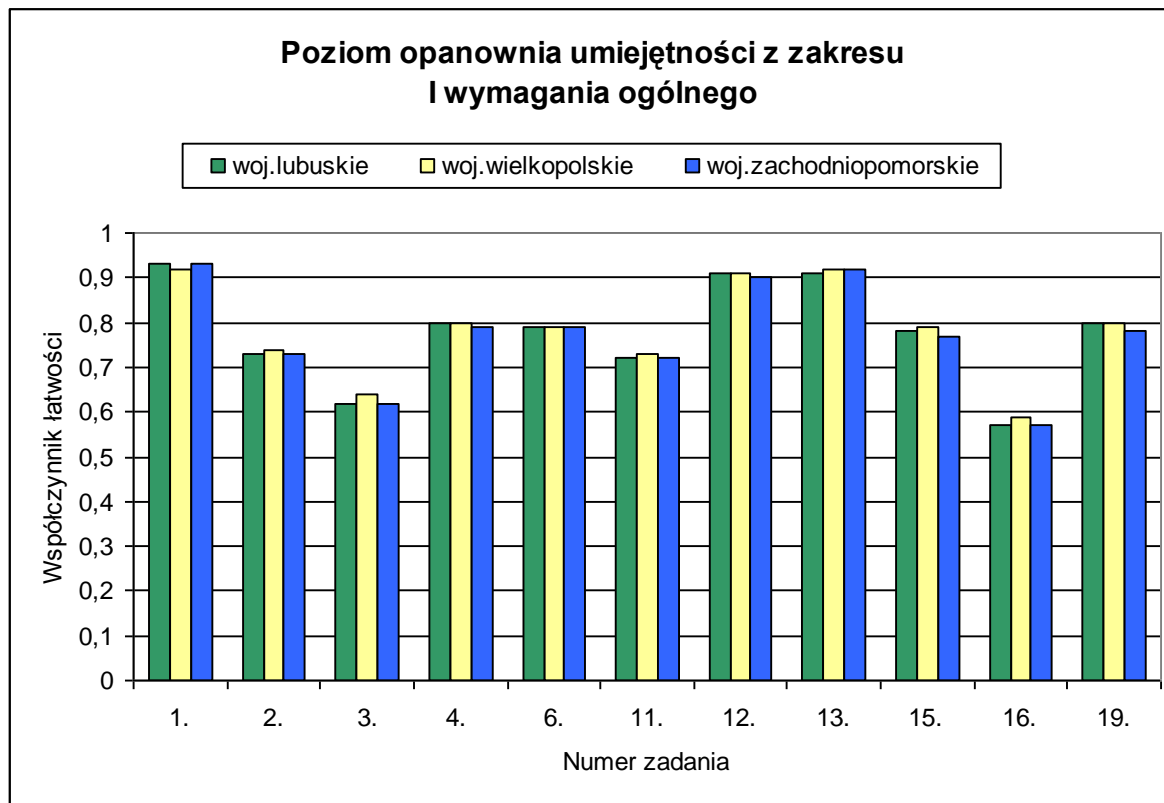
województwo	Współczynnik łatwości		
	I wymaganie ogólne	II wymaganie ogólne	III wymaganie ogólne
lubuskie	0,78	0,70	0,69
wielkopolskie	0,78	0,69	0,69
zachodniopomorskie	0,77	0,69	0,69

Umiejętnością ogólną, którą najlepiej opanowali przystępujący do egzaminu we wszystkich trzech województwach jest odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Piszący w województwach lubuskim i wielkopolskim otrzymali w tym obszarze umiejętności średnio 78% liczby punktów możliwych do zdobycia: wynik uzyskany w województwie zachodniopomorskim był niższy o ok. 1 p.p¹. Dwie pozostałe umiejętności – analiza i interpretacja tekstów kultury i tworzenie wypowiedzi – zostały opanowane na poziomie niższym; różnica średnich wyników, uzyskanych przez uczniów za umiejętności z I oraz II i III obszaru, waha się w granicach 7 – 9 p.p.

Więcej informacji na temat poziomu osiągnięć tegorocznych gimnazjalistów dostarcza analiza współczynników łatwości uzyskanych za umiejętności szczegółowe, sprawdzane za pomocą zadań w arkuszu.

Trzy kolejne wykresy pokazują poziom opanowania tych umiejętności przez gimnazjalistów w województwach na terenie działania OKE w Poznaniu.

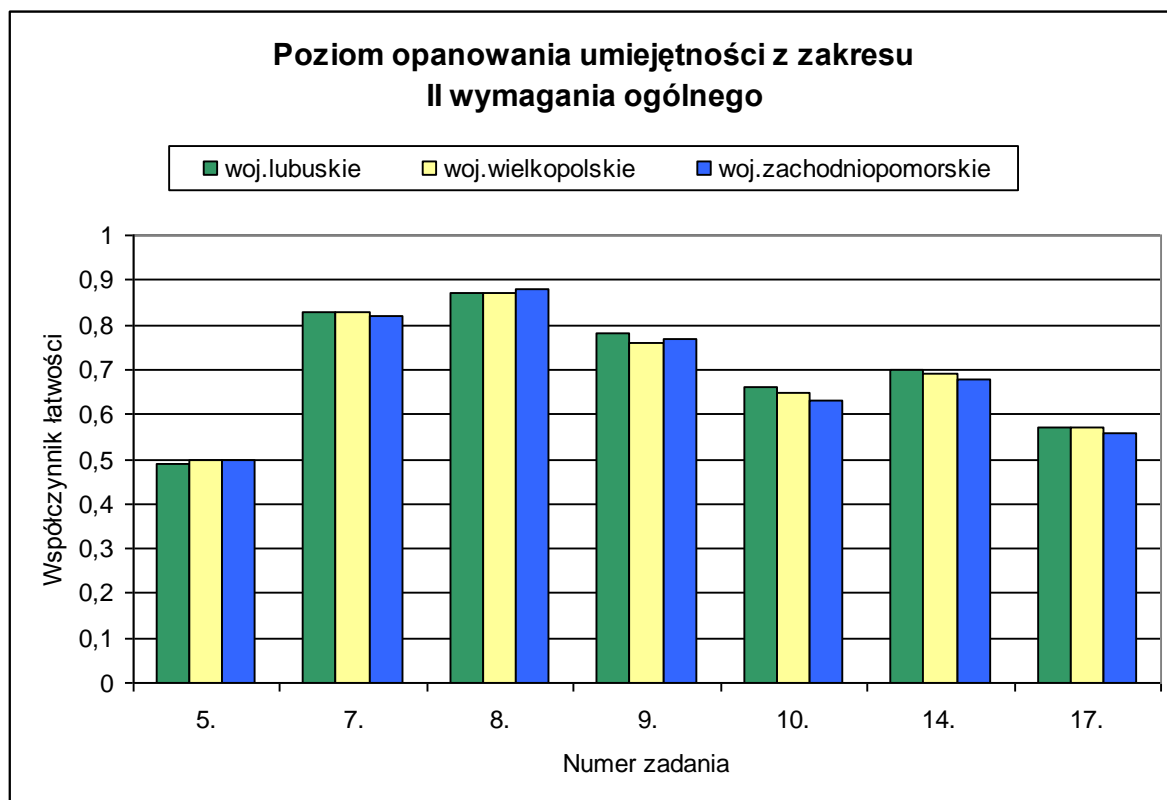
¹p.p. – oznacza punkty procentowe.

Wykres 1. Współczynniki łatwości zadań sprawdzających wiadomości i umiejętności z zakresu I wymagania ogólnego

W zakresie odbioru wypowiedzi i wykorzystania zawartych w nich informacji, piszący opanowali w stopniu zadowalającym znaczną część umiejętności szczegółowych, uzyskując wyniki powyżej 70 punktów procentowych za 9 spośród 11 zadań z tego obszaru. Najwyższe wyniki osiągnęli za rozwiązanie zadań 1., 12. i 13., polegających na wyszukiwaniu informacji. Wskazane zadania odwoływały się do dwóch tekstów z arkusza, wymagały wyszukania informacji wyrażonych wprost lub wnioskowania na podstawie przesłanek zawartych w tekście i sprawdzały podaną umiejętność w różnych formach (zadanie wielokrotnego wyboru, typu prawda-falsz i z luką). Za rozwiązanie każdego z nich gimnazjaliści we wszystkich województwach Okręgu uzyskali średnio około 90% punktów. Zadania 3. i 16. sprawdzały umiejętności z zakresu szkoły podstawowej i odwoływały się do wiadomości z nauki o języku. Oba zadania – pierwsze, w którym uczeń miał określić funkcję form czasu teraźniejszego we fragmencie tekstu i drugie, polegające na wskazaniu roli zaimka w zdaniu – okazały się dla piszących umiarkowanie trudne.

Największe różnice pomiędzy rezultatami osiąganymi przez gimnazjalistów z trzech województw Okręgu dotyczą wyników uzyskanych za rozwiązanie wspomnianych dwóch zadań. Zarówno za zadanie 3., jak i za zadanie 16. trzecioklasiści w Wielkopolsce uzyskali średnio o 2 p.p. więcej, niż ich rówieśnicy w województwach lubuskim i zachodniopomorskim.

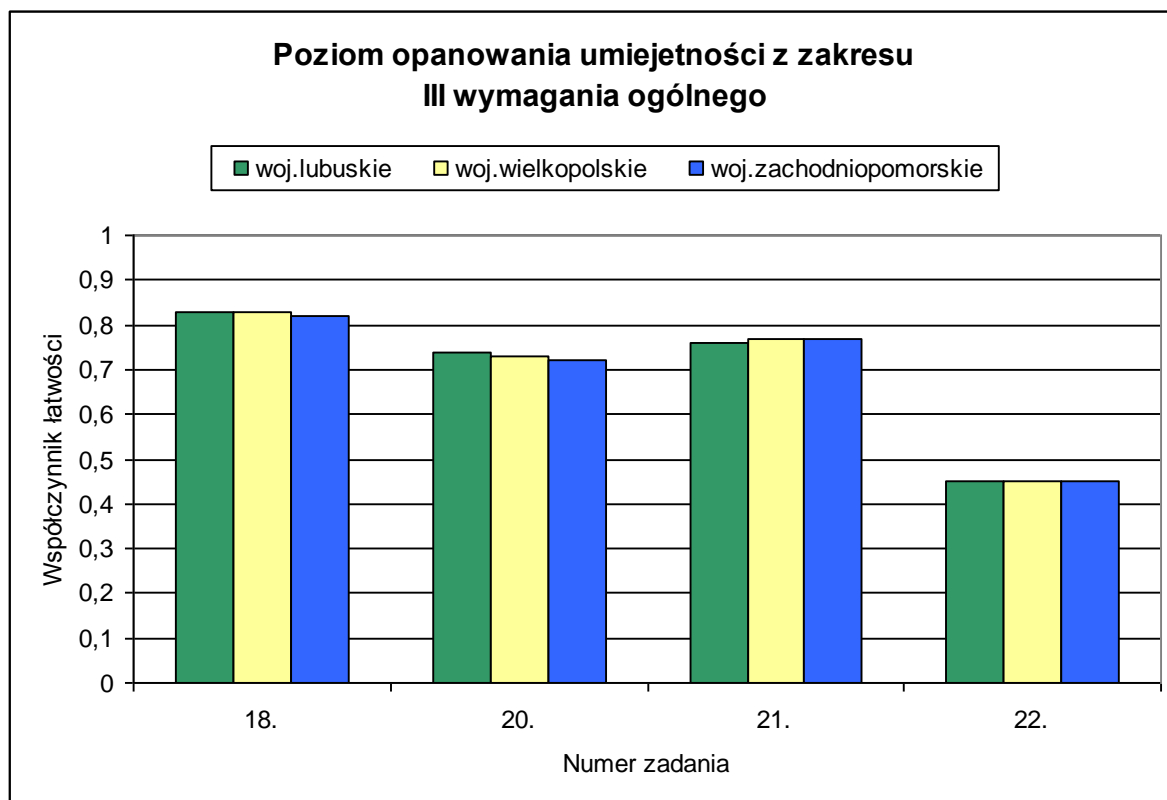

Wykres 2. Współczynniki łatwości zadań sprawdzających wiadomości i umiejętności z zakresu II wymagania ogólnego

Spośród zadań sprawdzających umiejętności z zakresu analizy i interpretacji tekstów kultury łatwe dla wszystkich gimnazjalistów w Okręgu okazały się trzy zadania - 7., 8. i 9. Wszystkie dotyczyły tego samego tekstu – bajki Ignacego Krasickiego. Dwa pierwsze wymagały scharakteryzowania i oceny bohaterów utworu (umiejętność z zakresu szkoły podstawowej), trzecie - odczytania morału bajki.

Umiarkowanie trudne dla przystępujących do egzaminu w województwach wielkopolskim i zachodniopomorskim, a trudne dla lubuskich gimnazjalistów było zadanie 5., w którym należało wskazać funkcje użytych we wskazanym fragmencie utworu pytań retorycznych.

Największa różnica między średnimi procentowymi wynikami gimnazjalistów z trzech województw Okręgu dotyczy zadania 10, które wymagało rozpoznania cech bajki. Trzecioklasiści w województwie lubuskim uzyskali za rozwiązanie tego zadania średnio 66% punktów, ich rówieśnicy z Wielkopolski o 1 p.p. mniej, a uczniowie z województwa lubuskiego o kolejne 2 p.p. mniej.

Wykres 3. Współczynniki łatwości zadań sprawdzających wiadomości i umiejętności z zakresu III wymagania ogólnego

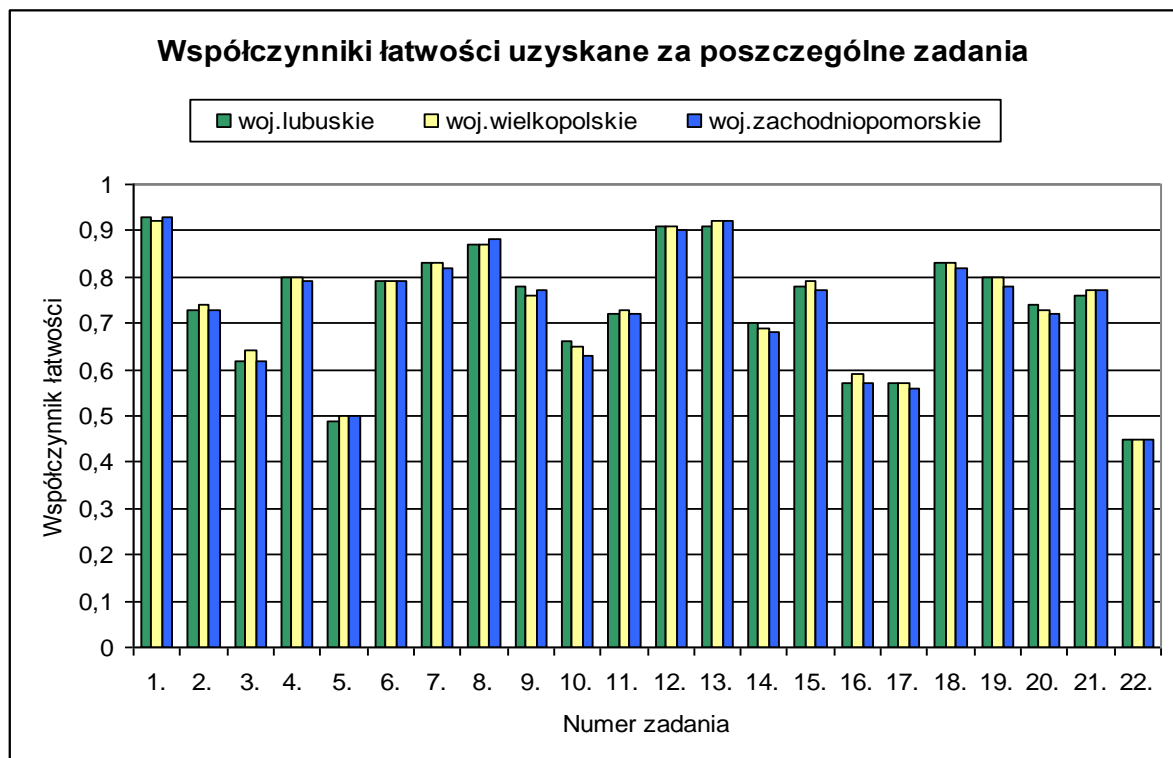
W zakresie tworzenia wypowiedzi łatwe dla gimnazjalistów ze wszystkich trzech województw Okręgu okazało się zadanie 18., polegające na uzupełnieniu artykułu hasłowego i sprawdzające rozumienie znaczeń związków frazeologicznych.

Trudnym zadaniem było natomiast zadanie rozszerzonej odpowiedzi, wymagające odniesienia się do postawionego w temacie pytania i uzasadnienia swojego stanowiska w argumentacji odwołującej się do przykładów literackich. Za rozwiązanie tego zadania trzecioklasiści uzyskiwali średnio mniej niż połowę punktów możliwych do zdobycia.

Największe zróżnicowanie osiągnąć gimnazjalistów z województw Okręgu można dostrzec, analizując wyniki uzyskane przez nich za zad. 20. Korzystając z artykułu Jana Miodka uczniowie mieli odnieść się do znaczenia jednego z popularnych słów z języka sportowców. Za rozwiązanie tego zadania trzecioklasiści w województwie lubuskim uzyskali średnio 74% punktów, w województwie wielkopolskim – 73%, a w zachodniopomorskim – 72% punktów.

II. Analiza poziomu opanowania umiejętności szczegółowych

Umiejętności szczegółowe, tożsame z treściami nauczania, opisane zostały w podstawie programowej z języka polskiego jako wymagania szczegółowe dla III etapu edukacyjnego. Miarą poziomu ich opanowania są współczynniki łatwości uzyskane za poszczególne zadania w arkuszu. Poniższy wykres – inaczej niż trzy poprzednie – prezentuje jednocześnie poziom opanowania przez uczniów wszystkich umiejętności szczegółowych i pozwala porównać wyniki uzyskane za rozwiązanie wszystkich zadań w arkuszu.

Wykres 4. Współczynniki łatwości zadań sprawdzających wiadomości i umiejętności z zakresu języka polskiego

Na podstawie analizy współczynników łatwości można stwierdzić, że wiele spośród umiejętności szczegółowych tegoroczni gimnazjaliści opanowali na poziomie zadowalającym, uzyskując za rozwiązanie zadań średnio co najmniej 70 procent punktów. Bardzo łatwe dla trzecioklasistów były trzy zadania w arkuszu (1., 12., 13.), łatwe – kolejnych dwanaście (2., 4., 6., 7., 8., 9., 11., 15., 18., 19., 20. i 21.), a więc łącznie 68% zadań egzaminacyjnych. Trzy z nich (2., 7. i 13.), zgodnie z zasadą kumulatywności, przyjętą w podstawie programowej, sprawdzały umiejętności z zakresu szkoły podstawowej.

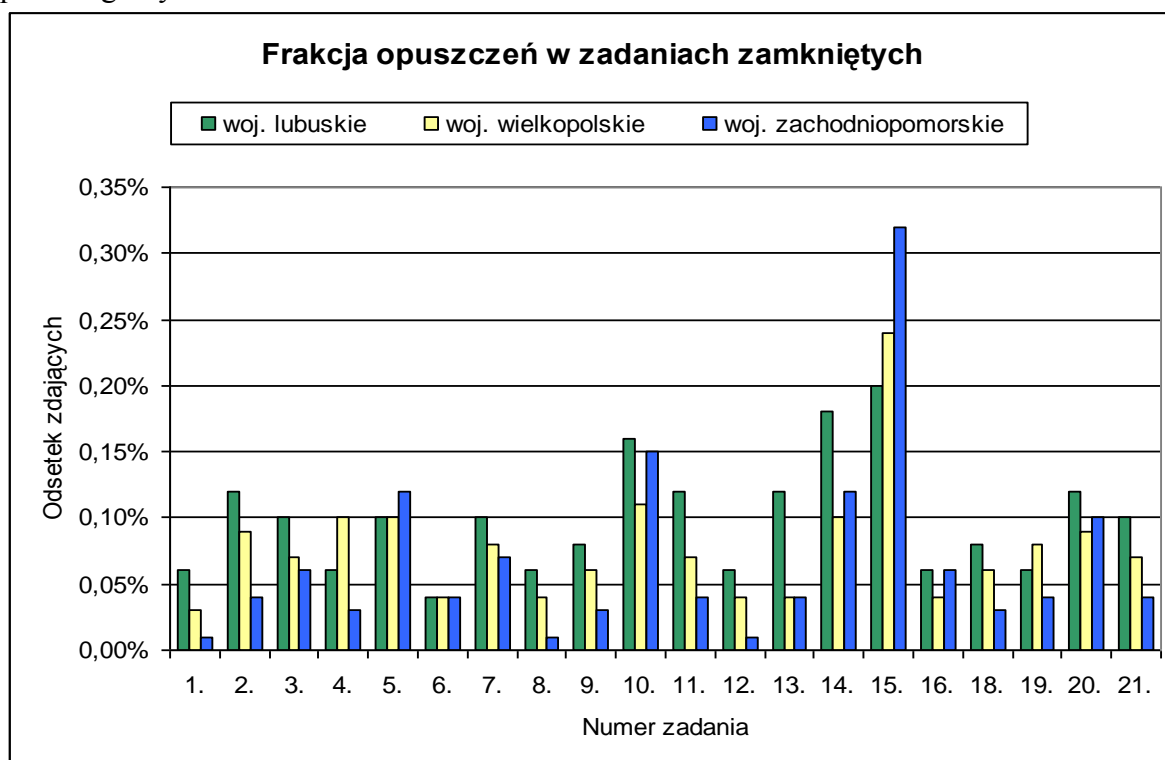
Wyniki uzyskane przez uczniów za rozwiązanie kolejnych pięciu zadań (3., 10., 14., 16. i 17.), stanowiących nieco ponad 22% zadań w arkuszu, pozwalają stwierdzić, że zadania te były dla gimnazjalistów umiarkowanie trudne. Także trzy z tych zadań (3., 10. i 16.) odwoływały się do wiadomości i umiejętności z II etapu edukacyjnego.

Zadaniem znacznie różnicującym poziom osiągnięć uczniów z trzech województw Okręgu, było zadanie 5., dla trzecioklasistów z województw wielkopolskiego i zachodniopomorskiego – umiarkowanie trudne, dla lubuskich gimnazjalistów - trudne. Trudne dla wszystkich przystępujących do egzaminu w Okręgu było też zadanie rozszerzonej odpowiedzi.

II.1. Analiza odpowiedzi uczniów do zadań zamkniętych

Analizę odpowiedzi uczniów do zadań zamkniętych poprzedzić należy informacją na temat liczby uczniów, którzy nie zaznaczyli odpowiedzi do zadań lub zaznaczyli ich kilka. W obu przypadkach skutkuje to przyznaniem 0 punktów za rozwiązanie zadania i choć odsetek tych uczniów w skali Okręgu jest niewielki, brak zaznaczenia odpowiedzi lub wielokrotne zaznaczenie ma wpływ na wynik, uzyskiwany przez przystępujących do egzaminu.

Wykres 6. pokazuje, jaki procent uczniów, spośród wszystkich rozwiązujących zadania w arkuszu egzaminacyjnym w każdym województwie, rezygnował z rozwiązania poszczególnych zadań.

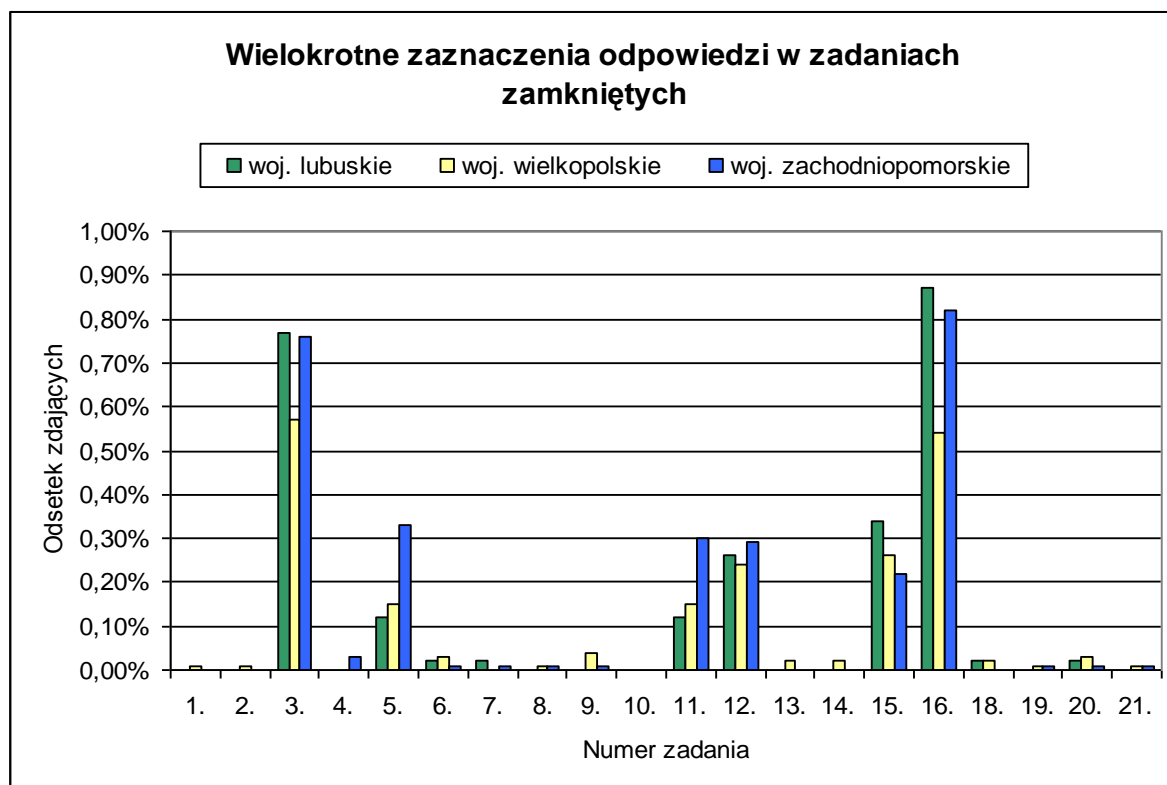

Wykres 5. Odsetek zdających, którzy nie zaznaczyli odpowiedzi do zadań zamkniętych

Jak wynika z wykresu 6., największa frakcja opuszczeń we wszystkich województwach wystąpiła w zadaniu 15., w którym należało zweryfikować podane informacje i wskazać tę, która jest niezgodna z poglądami autora, wyrażonymi w tekście. Dla sprawdzenia tej umiejętności wybrano zadanie typu prawda-falsz i być może forma zadania stała się jedną z przyczyn opuszczania odpowiedzi. Inną mogła być konieczność odwołania się do całego tekstu; wyszukiwanie potrzebnych informacji w całym tekście jest dla uczniów trudniejsze niż ich odnajdywanie tylko we fragmencie. Największą grupę uczniów, którzy zrezygnowali z rozwiązywania tego zadania stanowili gimnazjaliści z województwa zachodniopomorskiego (0,32% zdających nie wskazało w tym zadaniu żadnej odpowiedzi); w województwie wielkopolskim odsetek ten wynosił 0,24%, a w lubuskim – 0,20%. Duża frakcja opuszczeń dotyczyła ponadto dwóch zadań, sprawdzających umiejętność analizy i interpretacji tekstów kultury – 10. i 14. W obu przypadkach z udzielenia odpowiedzi rezygnowali najczęściej gimnazjaliści z województwa lubuskiego (odpowiednio 0,14% i 0,16% lubuskich trzecioklasistów). Pierwsze z zadań, w złożonej formie, łącząc zadanie

typu prawda-falsz i wielokrotnego wyboru, sprawdzało umiejętność z zakresu szkoły podstawowej (rozpoznawanie cech gatunkowych bajki), drugie wymagało przedstawienia propozycji odczytania artykułu Juliana Barnesesa, a więc odniesienia do całego tekstu.

Na kolejnym wykresie pokazano, jaki procent uczniów, spośród wszystkich rozwiązujących zadanie w arkuszu egzaminacyjnym w każdym województwie zaznaczył kilka odpowiedzi w poszczególnych zadaniach.

Wykres 6. Odsetek zdających, którzy zaznaczyli kilka odpowiedzi do zadań zamkniętych

Wielokrotne zaznaczenia odpowiedzi pojawiały się najczęściej w zadaniach na dobieranie (zad. 3. i 16.) oraz tych, które wymagały wskazania prawdziwej lub fałszywej odpowiedzi (zad. 5., 11., 12. i 15.). Świadczy to o trudnościach, jakie napotykać uczniowie podczas rozwiązywania tego typu zadań. Z wykresu wynika, że umiejętność rozwiązywania zadań na dobieranie oraz typu prawda-falsz została najlepiej opanowana przez gimnazjalistów z Wielkopolski. Procent zdających, którzy zaznaczyli kilka odpowiedzi w wymienionych zadaniach zamykał się w przedziale od 0,57% (zadanie 3.) do 0,15% (zadania 5. i 11.). W województwie lubuskim najwięcej wielokrotnych zaznaczeń dotyczyło zadania 16. (0,87%), najmniej – zadań 5. i 11. (0,12%), a w zachodniopomorskim – odpowiednio – zadania 16. (0,82%) i zadania 15. (0,22%). Wielokrotnych zaznaczeń nie odnotowano we wszystkich województwach Okręgu tylko w przypadku jednego zadania; było to zadanie 10. polegające ocenie podanych informacji, a następnie wybraniu właściwej odpowiedzi.

Wskazanie zadań, które uczniowie opuszczali najczęściej oraz tych, w których zaznaczali więcej niż jedną odpowiedź niesie informację na temat trudności, jakie napotykali podczas rozwiązywania zadań i może pomóc w formułowaniu wniosków na temat poziomu osiągnięć tegorocznych gimnazjalistów.

Szczegółowa analiza zadań

Na kolejnych stronach przedstawiono analizę odpowiedzi, jakich udzielali uczniowie, rozwiązując zadania zamknięte w arkuszu standardowym z zakresu języka polskiego (wersja A). Przy zadaniach podano sprawdzane za ich pomocą umiejętności. Pod każdym zadaniem zamieszczono zwięzły komentarz. Poprawne odpowiedzi zostały podkreślone, a w tabelach pogrubione.

Wyjaśnienie skrótów zastosowanych w opracowaniu:

BO – brak odpowiedzi – oznacza, że uczeń nie podjął próby rozwiązania zadania,

WO – wielokrotna odpowiedź – oznacza, że uczeń zaznaczył na karcie kilka odpowiedzi do jednego zadania.

Przy zadaniach wskazano również współczynniki łatwości, obliczone dla wersji A i B arkusza w każdym z województw Okręgu.

Tekst do zadań 1.-6.

MÓJ ZAULEK

Mieszkanie, które wynajmuję w centrum Lagos¹, jest ciągle okradane. Co prawda mógłbym sobie wybrać Ikoyi – bezpieczną i luksusową dzielnicę nigeryjskich bogaczy, Europejczyków i dyplomatów, ale jest to miejsce zbyt sztuczne, ekskluzywne, zamknięte i pilnie strzeżone. A ja chcę żyć w mieście afrykańskim, przy ulicy afrykańskiej, w afrykańskim domu. Jak inaczej mogę poznać to miasto? Ten kontynent?

W moim zaułku rzadko zadomowi się ktoś na dłużej. Ludzie, którzy się tu przewijają, to wieczni koczownicy miasta, wędrowcy błędzący w chaotycznych i zakurzonych labiryntach ulic. Wynoszą się szybko i znikają bez śladu, ponieważ nic właściwie nie mieli. Wszystko w ich życiu jest tymczasowe, płynne i kruche. Jest i nie jest. Nawet jeśli jest – to na jak długo? Ta wieczna niepewność sprawia, że sąsiedzi z mojego zaułka żyją w ciągłym zagrożeniu, w niesłabnącym strachu. Rzucili wiejską biedę i przywędrowali do miasta w nadziei, że będzie im lepiej. Kto znalazł tu swojego kuzyna, mógł liczyć, że ten go wesprze, że umożliwi mu jaki taki start. Ale wielu z tych wczorajszych wieśniaków nie znalazło nikogo z bliskich, żadnego współplemieńca. Często nawet nie rozumieli języka, który słyszeli na ulicy, nie wiedzieli, jak się rozpytać o cokolwiek. Żywioł miasta wchłonął ich, stał się ich jedynym światem, już nazajutrz nie umieli się z niego wydostać.

Zaczęli budować sobie jakiś dach nad głową, jakiś ką, jakieś miejsce własne. Ponieważ ci przybysze nie mieli pieniędzy, bo właśnie udali się do miasta, aby je zarobić (tradycyjna wieś afrykańska nie znała pojęcia pieniądza), mogli tylko szukać dla siebie miejsca w dzielnicach slumsów². To niezwykle widok – budowa takiej dzielnicy. Najczęściej władze miasta wyznaczają na ten cel tereny najgorsze – bagna, grzęzawiska albo nagie pustynne piaski. Na takich gruntach ktoś stawia pierwszy szałas. Obok – ktoś drugi. Potem – następny. Tak spontanicznie powstaje ulica. Naprzeciw niej posuwa się inna ulica. Kiedy spotkają się – utworzą skrzyżowanie. Teraz te ulice zaczną rozchodzić się, kluczyć, rozgałęziać. Tak powstanie dzielnica. Na razie ludzie zdobywają materiał. Nie sposób dojść – skąd? Wykopują spod ziemi? Ściągają z obłoków? W każdym razie to pewne, że ta rzesza bez grosza niczego nie kupuje. Na głowach, na plecach, pod pachą znoszą kawałki blachy, desek, dykty, plastiku, tektury, karoserii, skrzynek i to wszystko składają, montują, zbijają i zlepiają w coś pośredniego między budą i szałasem, którego ściany układają się w spontaniczny arcybarwny, slumsowy kolaz³. Żeby było na czym spać, bo często podłoga to grząskie bagno albo ostre

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu
Egzamin gimnazjalny 2014 – JĘZYK POLSKI

analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

kamienie, wykładają owo pomieszczenie trawą słoniową, liśćmi bananowymi, rafią⁴ czy słomą ryżową. Te dzielnice, te monstrialne afrykańskie papier-mâché⁵, są zrobione naprawdę z byle czego i to one, a nie Manhattan⁶ czy paryska Défence⁷, są najwyższym wytworem ludzkiej wyobraźni, pomysłowości i fantazji. Całe miasta postawione bez jednej cegły, metalowego pręta, metra kwadratowego szyby!

Na podstawie: Ryszard Kapuściński, *Heban*, Warszawa 1999.

¹ Lagos – największe miasto w Nigerii.

² Slumsy – w wielkim mieście dzielnica zamieszkała przez najuboższych.

³ Kolaż – kompozycja plastyczna z różnych materiałów i tworzyw (np. druków, fotografii, piasku, słomy).

⁴ Rafia – włókno otrzymywane z liści palmowych.

⁵ Papier-mâché – masa papierowa z domieszką kleju, gipsu i krochmalu używana do wyrobu opakowań, dekoracji, zabawek itp.

⁶ Manhattan – najdroższa dzielnica Nowego Jorku.

⁷ La Défence – nowoczesna dzielnica Paryża.

[507 słów]

Zadanie 1. (0-1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Autor nie zdecydował się zamieszkać w Ikoy, ponieważ

- A. nie mógłby tam poznać prawdziwej kultury afrykańskiej.
- B. nie chciał, aby jego mieszkanie było ciągle okradane.
- C. uważał, że jest to dla niego miejsce niezbyt bezpieczne.
- D. nie byłoby go stać na mieszkanie w luksusowej dzielnicy.

Wybieralność odpowiedzi				Współczynnik łatwości		
Odp.	L	W	Z	L	W	Z
A.	92,71%	92,16%	92,56%	0,93	0,92	0,93
B.	2,75%	3,04%	3,10%			
C.	2,04%	1,96%	1,71%			
D.	2,44%	2,81%	2,61%			
BO	0,06%	0,03%	0,01%			
WO	0,00%	0,01%	0,00%			
Wymaganie ogólne: I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Wymaganie szczegółowe: I.1.2. Uczeń wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje.				Interpretacja współczynnika łatwości Zadanie okazało się dla zdających bardzo łatwe		

Komentarz

Zadanie, sprawdzające umiejętność wyszukiwania potrzebnych informacji, wymagało uważnej lektury fragmentu reportażu Ryszarda Kapuścińskiego i wskazania powodów decyzji autora, dotyczącej miejsca zamieszkania. Informację tę uczeń mógł odnaleźć bez trudu już w pierwszym akapicie tekstu. Pierwsze z zadań w zestawie okazało się dla trzecioklasistów ze wszystkich trzech województw Okręgu bardzo łatwe; było też najłatwiejszym zadaniem w całym arkuszu.

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

Egzamin gimnazjalny 2013 – JĘZYK POLSKI

analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

Zadanie 2. (0-1)

Które stwierdzenie, dotyczące mieszkańców zaułka, jest sprzeczne z tekstem? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. Czują się zagubieni w miejskim żywiole.
- B. Nie są w stanie przewidzieć swojej przyszłości.
- C. Przybycie do miasta daje im gwarancję poprawy losu.
- D. Pomoc bliskiej osoby może ułatwić im osiedlenie się w mieście.

Wybieralność odpowiedzi				Współczynnik łatwości		
Odpowiedź	L	W	Z	L	W	Z
A.	9,39%	9,20%	9,64%	0,73	0,74	0,73
B.	12,45%	11,63%	11,59%			
C.	71,22%	72,53%	71,86%	Interpretacja współczynnika łatwości		
D.	6,82%	6,54%	6,87%	Zadanie okazało się dla zdających łatwe		
BO	0,12%	0,09%	0,04%			
WO	0,00%	0,01%	0,00%			

Wymaganie ogólne:
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
Wymaganie szczegółowe:
Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej
I.1.9. Uczeń wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście.

Komentarz

Zadanie wymagało od ucznia odwołania się do umiejętności wypracowanych w szkole podstawowej - wnioskowania na podstawie przesłanek zawartych w tekście – i zaznaczenia informacji, której w tekście nie odnajduje. Mimo tego dodatkowego utrudnienia, trzecioklasiści ze wszystkich województw uzyskali wynik na poziomie zadowalającym.

Zadanie 3. (0-1)

Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1–3.

Opisując w trzecim akapicie budowę slumsów, reportażysta używa przede wszystkim czasu

A.	<u>teraźniejszego.</u>	aby	1.	ukazać dystans czasowy wobec opisywanej sytuacji.
			2.	opisać różnice w sposobach zabudowy dzielnicy dawniej i obecnie.
B.	przeszłego,		3.	<u>podkreślić dynamizm i ciągłość powstawania dzielnicy.</u>

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu
 Egzamin gimnazjalny 2013 – JĘZYK POLSKI
analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

Wybieralność odpowiedzi				Współczynnik łatwości		
Odpowiedź	L	W	Z	L	W	Z
A1	4,36%	3,99%	4,36%	0,62	0,64	0,62
A2	8,60%	8,48%	8,71%			
A3	62,27%	63,81%	62,94%	Interpretacja współczynnika łatwości		
B1	5,31%	4,89%	5,06%	Zadanie okazało się dla zdających umiarkowanie trudne		
B2	5,25%	5,38%	5,24%			
B3	13,34%	12,81%	12,88%			
BO	0,10%	0,07%	0,06%			
WO	0,77%	0,57%	0,76%			
Wymaganie ogólne: I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Wymaganie szczegółowe: <i>Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej</i> I.3.4. Uczeń rozpoznaje w tekście [...] formy czasów – rozumie ich funkcje w wypowiedzi.						

Komentarz

Pytanie o funkcję zastosowanych we wskazanym fragmencie tekstu form czasowników odwoływało się, podobnie jak zadanie poprzednie, do wiadomości i umiejętności, które uczeń zdobył w szkole podstawowej. Wymagało wskazania podstawowej, dynamizującej wypowiedź, funkcji tej części mowy i okazało się dla gimnazjalistów umiarkowanie trudne. Poziom wykonania zadania był zróżnicowany. Poprawnej odpowiedzi udzieliło więcej gimnazjalistów w Wielkopolsce niż w województwach lubuskim i zachodniopomorskim. Analiza wybieranych odpowiedzi pozwala wnioskować, że uczniowie właściwie wskazują funkcję użytych w tekście form czasownika, ale nie potrafią tych form rozpoznać, co świadczy o braku elementarnych wiadomości z zakresu nauki o języku, poznawanych na wcześniejszych etapach kształcenia. Wniosek ten dotyczy nieco ponad 13% gimnazjalistów w województwie lubuskim i prawie 13% w dwóch pozostałych województwach Okręgu.

Zadanie 4. (0-1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Tekst **MÓJ ZAULEK** jest przykładem reportażu, ponieważ autor

- A. odtwarza przebieg opisywanych zdarzeń, cytując relacje uczestników.
- B. formułuje na podstawie faktów tezę, którą potem uzasadnia argumentami.
- C. opisuje sytuacje, których był naocznym świadkiem lub uczestnikiem.
- D. poddaje w nim szczegółowej analizie sytuację gospodarczą i polityczną kraju.

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

Egzamin gimnazjalny 2013 – JĘZYK POLSKI

analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

Wybieralność odpowiedzi				Współczynnik łatwości		
Odpowiedź	L	W	Z	L	W	Z
A.	3,94%	4,21%	4,44%	0,80	0,80	0,79
B.	8,84%	7,74%	8,78%			
C.	79,73%	80,29%	78,87%	Interpretacja współczynnika łatwości		
D.	7,43%	7,66%	7,86%	Zadanie okazało się dla zdających łatwe		
BO	0,06%	0,10%	0,03%			
WO	0,00%	0,00%	0,03%			

Wymaganie ogólne:

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Wymaganie szczegółowe:

I.1.10. Uczeń rozróżnia gatunki publicystyczne prasowe, radiowe i telewizyjne (reportaż).

Komentarz

Zadanie sprawdzało znajomość cech gatunkowych reportażu, poprzez charakterystykę autorskiej interpretacji i oceny opisywanych wydarzeń. Wyniki uzyskane przez gimnazjalistów pozwalają stwierdzić, że ten gatunek publicystyczny jest dobrze znany uczniom; zadanie okazało się łatwe dla 80% z nich w województwach lubuskim i wielkopolskim i 79% w województwie zachodniopomorskim.

Zadanie 5. (0-1)

Oceń, czy poniższe informacje dotyczące funkcji pytań w pierwszym akapicie tekstu są prawdziwe. Wybierz T, jeśli informacja jest prawdziwa, lub N – jeśli jest fałszywa.

1.	Podkreślają przekonanie autora o słuszności wyboru miejsca zamieszkania.	<u>T</u>	N
2.	Nadają wypowiedzi zabarwienie emocjonalne.	<u>T</u>	N

Wybieralność odpowiedzi				Współczynnik łatwości		
Odpowiedź	L	W	Z	L	W	Z
TT	48,28%	50,06%	49,47%	0,49	0,50	0,50
TN	38,11%	36,76%	37,30%			
NT	12,07%	11,43%	11,33%	Interpretacja współczynnika łatwości		
NN	1,31%	1,50%	1,45%	Zadanie okazało się dla zdających		
BO	0,10%	0,10%	0,12%	trudne	umiarkowanie trudne	umiarkowanie trudne
WO	0,12%	0,15%	0,33%			

Wymaganie ogólne:

II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Wymaganie szczegółowe:

II.2.4. Uczeń wskazuje funkcje użytych w utworze środków stylistycznych z zakresu składni (pytań retorycznych).

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

Egzamin gimnazjalny 2013 – JĘZYK POLSKI

analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

Komentarz

Zadanie sprawdzające umiejętność określania funkcji składniowych środków stylistycznych w tekście było jedynym, które w odniesieniu do fragmentu reportażu Ryszarda Kapuścińskiego sprawdzało wiadomości i umiejętności spoza I obszaru wymagań ogólnych. Polegało na rozstrzygnięciu, czy podane funkcje pytań retorycznych (podkreślenie przekonania osoby mówiącej i zaakcentowanie jej zaangażowania emocjonalnego) są prawdziwe w związku ze wskazanym akapitem tekstu. Było to najtrudniejsze zadanie wśród sześciu w wiązce do tekstu *Mój zaulek* i również najtrudniejsze w całym arkuszu. Poziom wykonania sytuuje je na pograniczu trudnego (dla gimnazjalistów z województwa lubuskiego) i umiarkowanie trudnego (dla uczniów z dwóch pozostałych województw).

Zadanie 6. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W wypowiedzeniu kończącym tekst – *Całe miasta postawione bez jednej cegły, metalowego pręta, metra kwadratowego szyby!* – autor wyraża

- A. podziw dla ludzkiej zaradności.
- B. troskę o bezpieczeństwo lokatorów.
- C. niewiarę w wytrzymałość konstrukcji.
- D. współczucie dla mieszkańców slumsów.

Wybieralność odpowiedzi				Współczynnik łatwości		
Odpowiedź	L	W	Z	L	W	Z
A.	78,97%	79,05%	78,59%	0,79	0,79	0,79
B.	1,35%	1,92%	1,94%			
C.	5,65%	5,27%	5,16%			
D.	13,97%	13,69%	14,26%			
BO	0,04%	0,04%	0,04%			
WO	0,02%	0,03%	0,01%			
Interpretacja współczynnika łatwości						
Zadanie okazało się dla zdających łatwe						

Wymaganie ogólne:
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
Wymaganie szczegółowe:
I.1.7. Uczeń rozpoznaje intencje wypowiedzi (aprobatę).

Komentarz

Odczytanie intencji wypowiedzi, wyrażonej w zacytowanym zdaniu zamykającym fragment tekstu, okazało się dla gimnazjalistów ze wszystkich trzech województw zadaniem łatwym. Na osiągnięty wynik wpływ miała nie tylko dobrze znana uczniom forma zadania wielokrotnego wyboru, ale także informacje uzyskane podczas rozwiązywania wcześniejszych zadań, zwłaszcza wymagających wyszukania i wykorzystania zawartych w tekście informacji.

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu
Egzamin gimnazjalny 2013 – JĘZYK POLSKI

analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

Tekst do zadań 7.-11.

ORZEŁ I SOWA

Na jednym drzewie orzeł gdy z sową nocował,
 Że tylko w nocy widzi, bardzo jej żałował.
 Dziękowała mu sowa za politowanie¹.
 Wtem, uprzedzając jeszcze zorza i świtanie,
 Wkradł się strzelec pod drzewo; sowa to postrzegła
 I do orła natychmiast z przestrożą pobiegła.
 Uszli śmierci; a wtenczas rzekł orzeł do sowy:
 „Gdybyś nie była ślepą, nie byłbym ja zdrowy”.

Ignacy Krasicki, *Bajki*, Kraków 1975.

¹ Politowanie – współczucie, litość, często z odcieniem lekceważenia lub pobłażliwości.

Zadanie 7. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zachowanie sowy wobec orła świadczy o jej

- A. małostkowości.
- B. wytrwałości.
- C. wyniosłości.
- D. szlachetności.

Wybieralność odpowiedzi				Współczynnik łatwości		
Odpowiedź	L	W	Z	L	W	Z
A.	6,00%	5,82%	6,73%	0,83	0,83	0,82
B.	6,82%	7,30%	7,30%			
C.	6,24%	6,02%	6,03%			
D.	80,82%	80,78%	79,85%			
BO	0,10%	0,08%	0,07%			
WO	0,02%	0,00%	0,01%			

Interpretacja współczynnika łatwości
 Zadanie okazało się dla zdających łatwe

Wymaganie ogólne:

II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Wymaganie szczegółowe:

Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej.

I.2.10. Uczeń charakteryzuje i ocenia bohaterów.

Komentarz

Zadanie wymagało scharakteryzowania i oceny postawy bohaterki bajki Ignacego Krasickiego, a następnie wybrania właściwej cechy spośród wymienionych. Uczniowie bez trudu wskazali odpowiedź poprawną. Zadanie sprawdzające umiejętność z zakresu szkoły podstawowej, okazało się dla zdających łatwe.

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

Egzamin gimnazjalny 2013 – JĘZYK POLSKI

analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

Zadanie 8. (0-1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zdarzenie ze strzelcem spowodowało, że

- A. stosunki między ptakami się nie zmieniły.
- B. opinia orła o sowie się potwierdziła.
- C. relacje między ptakami się pogorszyły.
- D. zdolności sowy zostały docenione przez orła.

Wybieralność odpowiedzi				Współczynnik łatwości		
Odpowiedź	L	W	Z	L	W	Z
A.	2,83%	3,26%	3,40%	0,87	0,87	0,88
B.	7,09%	7,09%	6,32%			
C.	2,46%	2,75%	2,63%			
D.	87,57%	86,85%	87,62%			
BO	0,06%	0,04%	0,01%			
WO	0,00%	0,01%	0,01%			
				Interpretacja współczynnika łatwości		
				Zadanie okazało się dla zdających łatwe		

Wymaganie ogólne:
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.
Wymaganie szczegółowe:
Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej.
II.2.10. Uczeń charakteryzuje i ocenia bohaterów.

Komentarz

Zadanie wymagało odpowiedzi na pytanie, jak zmieniły się relacje pomiędzy bohaterami w wyniku opisanego w tekście wydarzenia. Ten sposób oceny postaci okazał się dla uczniów łatwiejszy niż nazywanie cech charakteru, które było warunkiem poprawnego rozwiązania zadania 7. Oba zadania, odwołując się do umiejętności wypracowanej w szkole podstawowej, sprawdzały jej dwa różne aspekty. Wyniki osiągnięte przez gimnazjalistów pozwalają wnioskować, że charakteryzowanie i ocenianie bohaterów tekstu to umiejętność opanowana przez trzecioklasistów na poziomie zadowalającym.

Zadanie 9. (0-1)

Które powiedzenie zawiera myśl podobną do morału wynikającego z bajki? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. Nie ma nic gorszego nad udawanie dobroci.
- B. Bywa, że i w słabości czasem siła tkwi.
- C. Poznać po mowie, co kto ma w głowie.
- D. Nie chwal dnia przed zachodem słońca.

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

Egzamin gimnazjalny 2013 – JĘZYK POLSKI

analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

Wybieralność odpowiedzi				Współczynnik łatwości		
Odpowiedź	L	W	Z	L	W	Z
A.	3,90%	4,76%	4,67%	0,78	0,76	0,77
B.	79,59%	77,55%	78,14%			
C.	7,15%	7,98%	7,52%	Interpretacja współczynnika łatwości		
D.	9,29%	9,61%	9,63%	Zadanie okazało się dla zdających łatwe		
BO	0,08%	0,06%	0,03%			
WO	0,00%	0,04%	0,01%			

Wymaganie ogólne:
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.
Wymaganie szczegółowe:
II.3.1. Uczeń przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury.

Komentarz

Zadanie wymagało od gimnazjalistów wskazania zdania, którego treść bliska jest treści morału bajki *Orzeł i sowa*. Z interpretacją tekstu literackiego najlepiej poradzili sobie uczniowie w województwie lubuskim, najwięcej trudności zadanie to sprawiło gimnazjalistom z województwa zachodniopomorskiego, choć osiągnięty wynik pozwala stwierdzić, że także ta grupa uczniów opanowała badaną umiejętność na poziomie zadowalającym.

Zadanie 10. (0-1)

Oceń poprawność stwierdzeń zamieszczonych w tabeli.

Utwór ORZEŁ I SOWA jest bajką, ponieważ

1.	bohaterowie zwierzęcy reprezentują określone typy ludzkie.
2.	ze zwięźle opisanego zdarzenia wynika pouczający wniosek.
3.	występujące w nim postaci są szczegółowo scharakteryzowane.
4.	wypowiedzi postaci są zapisane w formie mowy zależnej.

Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. Tylko stwierdzenie 1. jest poprawne.
- B. Tylko stwierdzenia 1. i 2. są poprawne.
- C. Tylko stwierdzenie 2. jest poprawne.
- D. Tylko stwierdzenia 3. i 4. są poprawne.

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

Egzamin gimnazjalny 2013 – JĘZYK POLSKI

analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

Wybieralność odpowiedzi				Współczynnik łatwości		
Odpowiedź	L	W	Z	L	W	Z
A.	11,81%	11,62%	12,18%	0,66	0,65	0,63
B.	66,23%	66,40%	63,77%			
C.	18,15%	17,96%	19,39%	Interpretacja współczynnika łatwości		
D.	3,65%	3,90%	4,51%	Zadanie okazało się dla zdających umiarkowanie trudne		
BO	0,16%	0,11%	0,15%			
WO	0,00%	0,00%	0,00%			
Wymaganie ogólne: II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Wymaganie szczegółowe: <i>Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej.</i> II.2.11. Uczeń identyfikuje bajkę.						

Komentarz

Zadanie, w którym uczeń musiał najpierw rozstrzygnąć, które stwierdzenia są prawdziwe, a następnie wskazać właściwą odpowiedź, okazało się umiarkowanie trudne, a wynik osiągnięty przez gimnazjalistów z trzech województw, najbardziej różnicujący w całym arkuszu. Z prawidłowym rozpoznanem i wskazaniem cech bajki nie poradziło sobie odpowiednio: 34% gimnazjalistów lubuskich, 35% - wielkopolskich i 37% trzecioklasistów z województwa zachodniopomorskiego. Analiza odpowiedzi wybieranych przez uczniów dowodzi, że wielu z nich potrafiło wskazać tylko jedną cechę bajki – dydaktyzm wynikający z morału lub alegoryczny charakter utworu. Niedostateczne opanowanie przez trzecioklasistów wiadomości i umiejętności z zakresu szkoły podstawowej, pozwalających identyfikować wybrane gatunki literackie, skutkuje uzyskaniem wyniku niższego niż oczekiwany.

Zadanie 11. (0-1)

Oceń, czy poniższe informacje dotyczące funkcji wyrazów użytych w bajce ORZEL I SOWA są prawdziwe. Wybierz T, jeśli informacja jest prawdziwa, lub N – jeśli jest fałszywa.

1.	<i>Wtem</i> – zapowiada nagły zwrot w akcji.	<u>T</u>	N
2.	<i>Natychmiast</i> – sygnalizuje szybkie następowanie po sobie zdarzeń.	<u>T</u>	N

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

Egzamin gimnazjalny 2013 – JĘZYK POLSKI

analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

Wybieralność odpowiedzi				Współczynnik łatwości		
Odpowiedź	L	W	Z	L	W	Z
TT	73,25%	73,59%	72,11%	0,72	0,73	0,72
TN	10,05%	9,38%	10,65%			
NT	15,72%	16,11%	16,11%	Interpretacja współczynnika łatwości		
NN	0,73%	0,70%	0,79%	Zadanie okazało się dla zdających łatwe		
BO	0,12%	0,07%	0,04%			
WO	0,12%	0,15%	0,30%			

Wymaganie ogólne:
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
Wymaganie szczegółowe:
I.3.5. Uczeń rozpoznaje w zdaniach i w równoważnikach zdań różne rodzaje okoliczników i rozumie ich funkcje.

Komentarz

Zadanie wymagało od uczniów rozstrzygnięcia dotyczącego funkcji użytych w zdaniu okoliczników czasu. Możliwość odwołania się do zdań pochodzących z utworu Ignacego Krasickiego pozwalała sprawdzić, jak wskazane wyrazy funkcjonują w tekście, co dawało możliwość oceny nie tyle wiedzy, ile umiejętności językowych. Zadanie okazało się, przy niewielkim zróżnicowaniu wyników osiągniętych przez uczniów, łatwe dla wszystkich przystępujących do egzaminu.

Tekst do zadań 12.-17.

ŻYCIE WŚRÓD KSIĄZEK

Zawsze żyłem w książkach, dla książek, przez książki i wśród książek. W ostatnich latach mogę także żyć z książek. To dzięki nim po raz pierwszy zdałem sobie sprawę, że istnieją jakieś inne światy poza moim własnym; dzięki nim po raz pierwszy wyobraziłem sobie, jak by to było, gdybym był kimś innym. Być może szczęśliwy traf polegał na tym, że przez pierwszych dziesięć lat mojego życia nie było konkurencji w postaci telewizji, a kiedy w końcu odbiornik pojawił się w domu, dostęp do niego był ściśle reglamentowany¹ przez rodziców. Oboje byli nauczycielami, więc panował u nas bezwarunkowy szacunek dla książek i ich zawartości. Dorastałem w przekonaniu, że we wszystkich domach są książki, że to jest normalne.

Jako nastolatek zacząłem postrzegać książki nie tylko jako użyteczne źródło informacji, nauki i przyjemności. Przede wszystkim czułem radość z ich posiadania. Dlatego swoje ukochane książki podpisywałem i oklejałem przezroczystą folią. Niektóre z nich do dziś stoją u mnie na półce.

Przez kolejne dziesięciolecia byłem niestrudzoną łowcą książek. Było to w czasach, kiedy każde przyzwoite miasto miało przynajmniej jeden antykwariat². Od wejścia czułem się w nim jak w domu. W tych miejscach znano wartość książek, wpisywały się tu one w nieprzerwany bieg kultury. Chyba nawet wolałem antykwariaty od każdej księgarni. Nazywano je pogardliwie *magazynami książek używanych*, ale ciągłość użycia była tu częścią uroku. Oto książka wyjaśnia świat jednej osobie, a potem następnej i tak dalej, przez pokolenia. Wiele różnych dłoni trzymało tę samą książkę, by czerpać z niej czasem tę samą, a czasem inną mądrość. Stare książki okazywały swój wiek; tak jak starzy ludzie mają plamki

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

Egzamin gimnazjalny 2013 – JĘZYK POLSKI

analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

wątrobowe na skórze, tak one miały zażółcenia na kartkach. I miło pachniały. Dużo mniej pewnie czułem się tam, gdzie pachniało drogimi opawami.

Duch kolekcjonera osłabł nieco we mnie, kiedy opublikowałem pierwszą powieść. Zacząłem nawet sprzedawać książki, co dawniej wydawało mi się zupełnie nie do pomyślenia. Wciąż jednak kupuję książki znacznie szybciej, niż je czytam. Nadal też jestem przywiązany do fizycznie istniejących książek i fizycznie istniejących księgarń.

Czytanie to umiejętność, którą ma większość, i sztuka, którą uprawia mniejszość. A przecież nic nie może zastąpić ścisłej, zawilej, subtelnej więzi nieobecnego autora i obecnego czytelnika wprawionego w zachwyt. Nie sądzę więc, aby pojawiające się ostatnio masowo elektroniczne czytniki³ kiedykolwiek całkowicie zastąpiły ogół fizycznie istniejących książek – nawet jeśli wygrają pod względem ilościowym. Każda książka, którą się bierze do rąk, wygląda inaczej, jest inna w dotyku. Wszystkie pliki na czytnik są takie same.

Pewien pisarz powiedział kiedyś: *Niektórzy uważają, że życie to jest to; a ja jednak wolę czytanie*. Ja natomiast uważam, że życia i czytania nie da się rozdzielić. Kiedy czytamy wspaniałą książkę, nie uciekamy od życia, ale głębiej się w nie zanurzamy. Tak naprawdę pogłębiamy rozumienie jego niuansów⁴, jego paradoksów⁵, radości, bólu i prawdy. Życie i czytanie trwają w symbiozie. A jedynym doskonałym symbolem tego poważnego zadania, jakim okazuje się odkrywanie świata poprzez wyobraźnię i odkrywanie samego siebie, jest drukowana książka.

Na podstawie: Julian Barnes, *Życie wśród książek, czyli udreki bibliofila*, tłum. Magda Heydel, „Gazeta Wyborcza”, 29–30 września 2012.

¹ Reglamentowany – regulowany, ograniczony.

² Antykwariat – sklep, w którym można sprzedać lub kupić używane książki.

³ Elektroniczny czytnik książek (czytnik e-booków, e-czytnik) – przenośne urządzenie umożliwiające czytanie książek w wersji elektronicznej.

⁴ Niuans – drobna, subtelna różnica, ledwie dostrzegalna zmiana.

⁵ Paradoks – sprzeczność z tym, co jest oczywiste lub takie się wydaje.

[531 słów]

Zadanie 12. (0-1)

Która informacja dotycząca dzieciństwa bohatera tekstu jest falszywa? Zaznacz F we właściwym miejscu.

1.	Rodzice nauczyli go szacunku do książek.	F
2.	Jego rodzina utrzymywała się ze sprzedaży książek.	<u>F</u>
3.	Ograniczony dostęp do telewizji przyczynił się do rozwoju jego zainteresowań literaturą.	F

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

Egzamin gimnazjalny 2013 – JEZYK POLSKI

analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

Wybieralność odpowiedzi				Współczynnik łatwości		
Odpowiedź	L	W	Z	L	W	Z
F1	3,63%	3,54%	3,43%	0,91	0,91	0,90
F2	91,22%	91,26%	90,84%			
F3	4,82%	4,92%	5,42%	Interpretacja współczynnika łatwości		
BO	0,06%	0,04%	0,01%	Zadanie okazało się dla zdających bardzo łatwe		
WO	0,26%	0,24%	0,29%			
Wymaganie ogólne:						
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.						
Wymaganie szczegółowe:						
I.1.2. Uczeń wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje.						

Komentarz

Zadanie typu prawda – fałsz sprawdzało dobrze opanowaną przez uczniów umiejętność wyszukiwania w wypowiedzi potrzebnych informacji. Polecenie wskazywało akapit, na podstawie którego należało zweryfikować podane informacje. Gimnazjaliści ze wszystkich trzech województw bez trudu poradzili sobie z rozwiązaniem zadania; okazało się dla nich bardzo łatwe.

Zadanie 13. (0-1)

Wskaż właściwe uzupełnienie zdania podanego poniżej. Wpisz literę A, B albo C.

Z treści trzeciego akapitu wynika, że antykwariaty były dla Juliana Barnes'a _____.

A.	marnymi namiastkami księgarni
B.	<u>skarbnicami starych książek</u>
C.	muzealnymi ekspozycjami starodruków

Wybieralność odpowiedzi				Współczynnik łatwości		
Odpowiedź	L	W	Z	L	W	Z
A.	2,08%	2,37%	2,35%	0,91	0,92	0,92
B.	91,18%	91,83%	91,62%			
C.	6,62%	5,74%	5,99%	Interpretacja współczynnika łatwości		
BO	0,12%	0,04%	0,04%	Zadanie okazało się dla zdających bardzo łatwe		
WO	0,00%	0,02%	0,00%			
Wymaganie ogólne:						
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.						
Wymaganie szczegółowe:						
Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej.						
I.1.7. Uczeń wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost lub pośrednio.						

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

Egzamin gimnazjalny 2013 – JĘZYK POLSKI

analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

Komentarz

Zadanie wymagało od uczniów wskazania opinii na temat roli antykwariatów, wyrażonej w sposób synonimiczny do tej, którą podzielił się z czytelnikami Julian Barnes. Było więc pytaniem nie tyle o fakty, wymienione we fragmencie tekstu, ile o emocje w nim opisane, a więc o informacje wyrażone w sposób pośredni. Dla sprawdzenia tej umiejętności wybrano formę zadania z luką. Zadanie okazało się bardzo łatwe; poprawnie rozwiązało je nieco ponad 90% gimnazjalistów.

Zadanie 14. (0-1)

To dzięki nim [książkom] po raz pierwszy zdałem sobie sprawę, że istnieją jakieś inne światy poza moim własnym; dzięki nim po raz pierwszy wyobraziłem sobie, jak by to było, gdybym był kimś innym.

Wskaż wypowiedź, która zawiera podobną myśl, co przytoczony powyżej fragment tekstu.

- A. Kto czyta, żyje wielokrotnie, kto zaś z książkami obcować nie chce, na jeden żywot jest skazany.
- B. Telewizja to tylko zastępcza rozrywka dla mózgu, kto nie czyta, ten właściwie nie potrzebuje już głowy, nie mówiąc oczywiście o wyobraźni i fantazji.
- C. Książki są najlepszym przyjacielem człowieka, ponieważ czytamy je tylko wtedy, kiedy mamy na to ochotę, a one milczą, kiedy myślimy o czymś innym.
- D. Z książkami jest tak jak z ludźmi: bardzo niewielu ma dla nas ogromne znaczenie, a reszta po prostu ginie w tłumie.

Wybieralność odpowiedzi				Współczynnik łatwości		
Odpowiedź	L	W	Z	L	W	Z
A.	70,39%	69,24%	68,93%	0,70	0,69	0,68
B.	9,25%	9,80%	9,97%			
C.	12,27%	12,77%	13,01%	Interpretacja współczynnika łatwości		
D.	7,91%	8,06%	7,97%	Zadanie okazało się dla zdających		
BO	0,18%	0,10%	0,12%	łatwe	umiarkowanie trudne	miarkowanie trudne
WO	0,00%	0,02%	0,00%			

Wymagania ogólne:
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.
Wymaganie szczegółowe:
II.3.1. Uczeń przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury.

Komentarz

Rozwiązując zadanie należało wskazać wypowiedź synonimiczną do podanej w poleceniu. Zadanie sprawdzało umiejętność analizy i interpretacji tekstu, prawidłowej odpowiedzi mógł więc udzielić tylko uczeń, który przeczytał artykuł wnikliwie i ze zrozumieniem, a następnie podjął próbę jego interpretacji. Na poziomie zadowalającym zadanie to wykonali tylko gimnazjaliści z województwa lubuskiego; nieco niższe wyniki osiągnęli uczniowie z dwóch pozostałych województw. Najczęściej popełnianym przez uczniów błędem było wybieranie odpowiedzi, w której pojawiała się opinia powszechnie znana, mówiąca o książce, najlepszym przyjacielem człowieka, ale pominięta przez autora

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu
Egzamin gimnazjalny 2013 – JĘZYK POLSKI

analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

artykułu. Świadczy to o pobieżnej, mało wnikliwej lekturze, która skutkuje zastępowaniem informacji z tekstu innymi, tak jak w tym przypadku, wynikającymi z potocznych skojarzeń.

Zadanie 15. (0-1)

Na podstawie tekstu oceń prawdziwość zdań dotyczących poglądów autora na temat przyszłości e-czytników i książek tradycyjnych. Zaznacz F przy zdaniu falszywym.

1.	Niedługo na świecie może być więcej elektronicznych czytników niż książek papierowych.	F
2.	Elektroniczny czytnik książek nie zastąpi zapachu papieru i szelestu przerzucanych kartek.	F
3.	Wkrótce wszyscy będą czytać książki, korzystając wyłącznie z elektronicznych czytników książek.	<u>F</u>

Wybieralność odpowiedzi				Współczynnik łatwości		
Odpowiedź	L	W	Z	L	W	Z
F1	13,36%	13,63%	13,65%	0,78	0,79	0,77
F2	6,54%	7,09%	7,62%			
F3	79,55%	78,78%	78,19%	Interpretacja współczynnika łatwości		
BO	0,20%	0,24%	0,32%	Zadanie okazało się dla zdających łatwe		
WO	0,34%	0,26%	0,22%			
Wymaganie ogólne: I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. Wymaganie szczegółowe: I.1.2. Uczeń wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje.						

Komentarz

Aby poprawnie wykonać zadanie, należało wyszukać właściwe informacje, a następnie je ocenić. Uczeń musiał odwołać się przy tym do całego tekstu, a nie tylko do wskazanych akapitów. Poziom wykonania zadania nieco różnicuje gimnazjalistów; najlepiej poradzili sobie z nim uczniowie w województwie wielkopolskim, najslabiej – w zachodniopomorskim. Wśród niewłaściwych odpowiedzi najczęściej pojawiała się ta, która odwoływała się do obserwacji i osobistych przekonań młodych ludzi, niezgodnych jednak z sądami wyrażonymi przez autora tekstu. Oznacza to, że autorzy błędnych odpowiedzi zastąpili uważne czytanie tylko powierzchownym zapoznaniem się z treścią artykułu.

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

Egzamin gimnazjalny 2013 – JĘZYK POLSKI

analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

Zadanie 16. (0-1)

Dokończ zdanie – wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1–3.

W zdaniu *Nazywano je pogardliwie magazynami książek używanych, ale ciągłość użycia była tu częścią uroku* podkreślony wyraz jest

A.	spójnikiem	użyтым w celu	1.	<u>zastąpienia rzeczownika <i>antykwiaryaty</i>.</u>
			2.	wprowadzenia zdania podrzędnego.
B.	<u>zaimkiem</u>		3.	wskazania wykonawcy czynności.

Wybieralność odpowiedzi				Współczynnik łatwości		
Odpowiedź	L	W	Z	L	W	Z
A1	17,58%	16,39%	17,09%	0,57	0,59	0,57
A2	6,82%	6,33%	6,91%			
A3	4,66%	5,16%	5,28%			
B1	58,68%	61,08%	58,77%			
B2	6,10%	5,26%	5,78%			
B3	5,23%	5,21%	5,28%			
BO	0,06%	0,04%	0,06%			
WO	0,87%	0,54%	0,82%			

Interpretacja współczynnika łatwości

Zadanie okazało się dla zdających umiarkowanie trudne

Wymaganie ogólne:

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Wymaganie szczegółowe:

Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej.

I.3.3. Uczeń rozpoznaje w wypowiedziach podstawowe części mowy (zaimek).

Komentarz

W zadaniu na dobieranie należało odnieść się do podkreślonej części mowy, wskazując najpierw poprawnie jej nazwę, a później określić funkcję w zdaniu. Mimo iż zadanie sprawdzało umiejętność z zakresu szkoły podstawowej, zaimek rzeczowny jest łatwo rozpoznawalną częścią mowy, a poprawna odpowiedź wymagała wskazania jej podstawowej funkcji w zdaniu, zadanie okazało się umiarkowanie trudne. Wyniki osiągnięte przez uczniów dowodzą, że umiejętność rozpoznawania w wypowiedziach podstawowych części mowy opanowali oni w niewystarczającym stopniu. Zatem, zasadnicza trudność podczas rozwiązywania zadania wynikała z braku elementarnej wiedzy z wcześniejszych etapów kształcenia.

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

Egzamin gimnazjalny 2013 – JĘZYK POLSKI

analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

Zadanie 18. (0-1)

Uzupełnij artykuł hasłowy tak, aby powstał związek frazeologiczny, którego znaczenie jest zgodne z podanym objaśnieniem. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Czytać _____ – domyślać się tego, co nie jest napisane lub nie zostało powiedziane wprost, wyraźnie.

- A. *jednym tchem*
- B. *od deski do deski*
- C. *wszystko jak leci*
- D. *między wierszami*

Wybieralność odpowiedzi				Współczynnik łatwości		
Odpowiedź	L	W	Z	L	W	Z
A.	6,40%	6,33%	6,68%	0,83	0,83	0,82
B.	6,14%	5,54%	6,49%			
C.	5,89%	6,61%	6,11%			
D.	81,47%	81,43%	80,69%			
BO	0,08%	0,06%	0,03%			
WO	0,02%	0,02%	0,00%			
				Interpretacja współczynnika łatwości		
				Zadanie okazało się dla zdających łatwe		

Wymaganie ogólne:
III. Tworzenie wypowiedzi.
Wymaganie szczegółowe:
III.2.4. Uczeń stosuje związki frazeologiczne, rozumiejąc ich znaczenie.

Komentarz

Polecenie zamykające wiązkę zadań do tekstu Juliana Barnes'a odwoływało się do umiejętności językowych gimnazjalistów i sprawdzało znajomość podstawowych związków frazeologicznych, związanych tematycznie z czytaniem. Uczniowie bez trudu wypełniali lukę w zadaniu, tworząc poprawny artykuł hasłowy. Rozumienie frazeologizmów, a więc i ich stosowanie to dla gimnazjalistów umiejętność łatwa, przy czym nieco lepiej radzili sobie z nią uczniowie w województwach lubuskim i wielkopolskim, niż w zachodniopomorskim.

Tekst do zadań 19.-21.

W SPORCIE SIĘ NIE „ZWYCIĘŻA”, TYLKO „OGRYWA”

Nic już w Polsce nie jest trudne, skomplikowane, niełatwe – wszystko jest ciężkie. A to jest przecież rażący potocyzm, nie mówiąc już o tym, że zabija najcudowniejszą cudowność języka, jaką jest wariantywność¹, przemienność form! Nawet niektórzy doktoranci polonistyki zaczynają pisać o ciężkich problemach badawczych...

Bogdan Tomaszewski² zwraca uwagę na to, że jego młodszy koledzy używają słowa „ograć”. Wszyscy wszystkich ogrywają. Już nikt w języku sportowym prasy, radia, telewizji, internetu nie pokonuje, nie zwycięża, nie wygrywa z kimś. A przecież słowo „ograć”, podobnie jak przywołane wcześniej „ciężko”, należy do języka potocznego. Ponadto wprowadza pewien znaczeniowy element nieuczciwości, kręactwa, machlojki.

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

Egzamin gimnazjalny 2013 – JĘZYK POLSKI

analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

Potoczyczą postępuje też w oficjalnych sytuacjach komunikacyjnych. Choćby słowo „impreza” – dziś wszystko jest imprezą. Byłem już na niejednej uroczystej inauguracji roku akademickiego, po której magnificencja³ zapraszał na podobną imprezę w roku przyszłym. O pewnym pogrzebie przeczytałem, że była to bardzo udana impreza...

Na podstawie: Jan Miodek, *Najki z Samotraki – czyli prof. Miodek o polszczyźnie młodzieży*,
<http://opole.gazeta.pl>

¹ Wariantywność – występowanie wariantów, odmian, wersji.

² Bogdan Tomaszewski – dziennikarz, komentator sportowy, tenisista, autor książek o tematyce sportowej.

³ Magnificencja – tytuł przysługujący rektorom szkół wyższych.

Zadanie 19. (0-1)

W którym słowniku sprawdzisz, jaki przymiotnik jest poprawnym uzupełnieniem zwrotu *mieć _____ orzech do zgryzienia*? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. W słowniku ortograficznym.
- B. W słowniku antonimów.
- C. W słowniku frazeologicznym.
- D. W słowniku terminów literackich.

Wybieralność odpowiedzi				Współczynnik łatwości		
Odpowiedź	L	W	Z	L	W	Z
A.	4,00%	3,68%	4,16%	0,80	0,80	0,78
B.	6,82%	7,48%	7,79%			
C.	80,42%	80,07%	78,69%	Interpretacja współczynnika łatwości		
D.	8,70%	8,68%	9,31%	Zadanie okazało się dla zdających łatwe		
BO	0,06%	0,08%	0,04%			
WO	0,00%	0,01%	0,01%			

Wymaganie ogólne:
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
Wymaganie szczegółowe:
I.2.3. Uczeń korzysta ze słownika: [...] frazeologicznego, synonimów i antonimów oraz szkolnego słownika terminów literackich.

Komentarz

Zadanie wymagało najpierw uzupełnienia podanego zwrotu, a następnie wskazania słownika, pozwalającego rozstrzygnąć wątpliwości dotyczące budowy i znaczenia utworzonego związku frazeologicznego. Sprawdzało więc praktyczną i przydatną w procesie uczenia się umiejętność korzystania z właściwego źródła wiedzy. Uzyskane wyniki świadczą o tym, że gimnazjaliści opanowali ją na poziomie zadowalającym.

Zadanie 20 (0-1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Dziennikarze sportowi w swoich relacjach nie powinni używać wyrazu *ograć* w znaczeniu zwyciężyć, ponieważ oznacza on również

- A. *pograżyć.*
- B. *oszukać.*
- C. *rozgromić.*
- D. *zwalczyć.*

Wybieralność odpowiedzi				Współczynnik łatwości		
Odpowiedź	L	W	Z	L	W	Z
A.	10,58%	11,42%	12,63%	0,74	0,73	0,72
B.	74,85%	73,54%	72,47%			
C.	6,50%	6,20%	6,56%	Interpretacja współczynnika łatwości		
D.	7,93%	8,72%	8,24%	Zadanie okazało się dla zdających łatwe		
BO	0,12%	0,09%	0,10%			
WO	0,02%	0,03%	0,01%			

Wymagania ogólne:
III. Tworzenie wypowiedzi.
 Wymaganie szczegółowe:
III.2.3. Uczeń świadomie dobiera synonimy i antonimy dla wyrażenia zamierzonych treści.

Komentarz

Drugie z trzech zadań sprawdzających funkcjonalne, świadome posługiwanie się językiem, przygotowane do tekstu Jan Miodka, wymagało krytycznej oceny informacji dotyczących stylistycznego zróżnicowania współczesnej polszczyzny. By udzielić poprawnej odpowiedzi, należało również wziąć pod uwagę aspekt etyczny wypowiedzi, o którym wprost pisze językoznawca. Poziom opanowania przez gimnazjalistów umiejętności właściwego wykorzystania synonimów dla wyrażenia zamierzonych treści, dostrzegania ich emocjonalnego nacechowania, był zróżnicowany; największy odsetek poprawnych rozwiązań odnotowano w województwie lubuskim, najmniejszy w województwie zachodniopomorskim. We wszystkich trzech województwach Okręgu był to wynik zadowalający.

Zadanie 21. (0-1)

Dokończ poniższe zdanie – wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W oficjalnej sytuacji komunikacyjnej *imprezą* nazwiemy

- A. rozpoczęcie roku szkolnego.
- B. odsłonięcie pomnika.
- C. festiwal muzyczny.
- D. zaprzysiężenie prezydenta.

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu
 Egzamin gimnazjalny 2013 – JĘZYK POLSKI
analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

Wybieralność odpowiedzi				Współczynnik łatwości		
Odpowiedź	L	W	Z	L	W	Z
A.	16,65%	15,66%	14,74%	0,76	0,77	0,77
B.	4,24%	3,52%	4,15%			
C.	74,99%	77,10%	77,90%	Interpretacja współczynnika łatwości		
D.	4,02%	3,63%	3,15%	Zadanie okazało się dla zdających łatwe		
BO	0,10%	0,07%	0,04%			
WO	0,00%	0,01%	0,01%			

Wymaganie ogólne:

III. Tworzenie wypowiedzi.

Wymaganie szczegółowe:

III.2.3. Uczeń tworząc wypowiedzi, dąży do precyzyjnego wysławiania się; świadomie dobiera synonimy i antonimy dla wyrażenia zamierzonych treści.

Komentarz

Zadanie to, podobnie jak poprzednie, sprawdzało umiejętność zastosowania właściwych środków językowych do precyzyjnego wyrażania zamierzonych treści. Uczeń, wykorzystując informacje, które odnalazł w artykule Jana Miodka, musiał wskazać wyrażenie synonimiczne do podanego i właściwe dla wypowiedzi oficjalnej. Analiza odpowiedzi uczniowskich wskazuje, że wielu gimnazjalistom trudność sprawia dostosowanie formy wypowiedzi do sytuacji komunikacyjnej; zadanie poprawnie mogli rozwiązać tylko ci, którzy dostrzegają zależność między zróżnicowaniem stylistycznym wypowiedzi, a sytuacją komunikacyjną. Było ich nieco więcej w województwach wielkopolskim i zachodniopomorskim, niż w lubuskim,

2. Analiza odpowiedzi uczniów do zadań otwartych wraz z przykładami rozwiązań uczniowskich

Zadanie 17. (0-2)

Wymaganie ogólne:

II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Wymagania szczegółowe:

II.3.1. Uczeń przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury i uzasadnia ją.

Poziom wykonania zadania 17.

Maksymalną liczbę punktów uzyskało około 38,6% uczniów rozwiązujących wersję A arkusza egzaminacyjnego z zakresu języka polskiego w Okręgu.

Zero punktów otrzymał prawie co czwarty gimnazjalista z tej grupy.

Szczegółowe informacje dotyczące poziomu wykonania zadania 17. zawierają poniższe tabele.

Tabela 2. Osiągnięcia uczniów rozwiązujących zadanie 17.

Zadanie 17.	L	W	Z
Średni wynik	1,11p. (55,5%)	1,14p. (57,0%)	1,12p. (56,0%)
Współczynnik łatwości	0,57	0,57	0,56

Tabela 3. Rozkład wyników uzyskanych przez uczniów za rozwiązanie zadania 17.

Liczba punktów	Odsetek uczniów, którzy uzyskali określoną liczbę punktów		
	L	W	Z
2	36,37%	39,64%	37,51%
1	38,68%	35,28%	36,78%
0	24,92%	25,07%	25,69%

Komentarz

W zadaniu 17. uczniowie mieli dokonać wyboru jednej z ilustracji, a następnie uzasadnić ten wybór, odwołując się w argumentacji do artykułu Juliana Barnesesa *Życie wśród książek*. By poprawnie wykonać zadanie, należało wykazać się umiejętnością zarówno analizy i interpretacji tekstu literackiego, jak i budowania krótkiej wypowiedzi argumentacyjnej. Usytuowanie zadania w wiązce sprawiało, że można je było potraktować jako rodzaj podsumowania, do którego wprowadzały zadania od 12. do 16. i wykorzystać zdobyte dzięki nim informacje. Z drugiej strony forma, wymagająca argumentowania, uzasadniania swojego stanowiska, przygotowywała do rozwiązania zadania zamykającego cały arkusz – napisania rozprawki.

Zadanie okazało się umiarkowanie trudne. Uczniowie najczęściej popełniali jeden z trzech błędów: zastępowali argumentację opisem wybranego zdjęcia, wykorzystywali w funkcji argumentacyjnej cytaty z tekstu lub argumentowali w sposób pozbawiony związku z tekstem. Każdy z tych błędów skutkowało przyznaniem 0 punktów za rozwiązanie zadania. Najliczniejszą grupę uczniów, którzy nie uzyskali punktów za zadanie 17., stanowili gimnazjaliści z województwa zachodniopomorskiego, nieco mniej było ich w województwie wielkopolskim, najmniej w lubuskim. Tymczasem

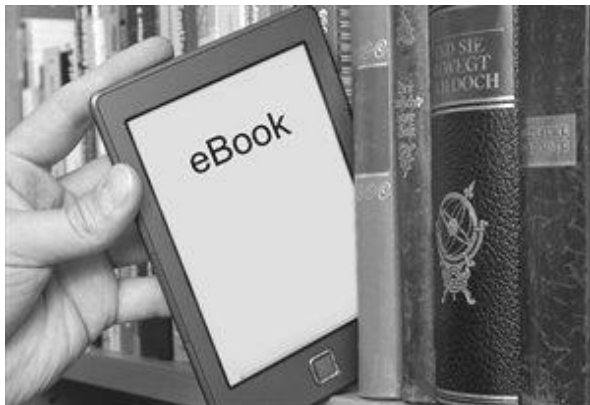
polecenie do zadania bardzo precyzyjnie wskazywało czynności, które winien wykonać uczeń (wybór zdjęcia i uzasadnienie wyboru za pomocą argumentacji odwołującej się do tekstu) oraz te, które nie będą punktowane (cytowanie sformułowań z arkusza i ocena walorów artystycznych zdjęć). Uważne odczytanie polecenia pozwoliłoby więc zapewne uniknąć niepowodzeń.

Średnie wyniki procentowe uzyskane za rozwiązanie zadania przez uczniów z trzech województw Okręgu różnią się nieznacznie; gimnazjaliści wielkopolscy; otrzymali średnio 1,14 punktu z 2 możliwych do uzyskania, uczniowie szkół w województwie zachodniopomorskim zdobyli 1,12 punktu a trzecioklasiści lubuscy – 1,11punktu.

Poniżej przedstawiono przykłady uczniowskich rozwiązań zadania 17.

Zadanie 17. (0–2)

Które zdjęcie wybrałabyś/wybrałbyś jako ilustrację do tekstu *ŻYCIE WŚRÓD KSIĄZEK?*
Uzasadnij swój wybór. W argumentacji odwołaj się do tekstu. Nie cytuj sformułowań z arkusza i nie oceniaj walorów artystycznych zdjęć.

Zdjęcie 1.

Zdjęcie 2.

Odpowiedzi poprawne

Przykład 1.

..... Na ilustrację do tekstu „Życie wśród książek” wybrałabym zdjęcie 2.....
Pokażuje ono... rzeczywiste... pochłanianie tego literatury, a... w tym... tego dotyczy... tekst
przysławny fragment. Tekst ten opisuje oddanie się książkom... Autor... zdobywanie
ceni sobie... dotyk... i zapach... czytanie... istniejących... książek, których... nigdy... nie zamierzyłby
na... elektroniczne odpowiedniki. Tekst pokazuje piękno czytania tak
jak wybrane... prze mnie... zdjęcie.....

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu
Egzamin gimnazjalny 2013 – JĘZYK POLSKI

analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

Przykład 2.

Moim zdaniem lepszą ilustracją dla tekstu „Życie wśród książek” jest zdjęcie numer 2. Wybrałem tak z kilku powodów. Pierwszym z nich jest to, że osoba na zdjęciu ma przesylny kontakt z książką, który jest tak ważny dla autora. Kolejną rzeczą, która nakłoniła mnie do tego wyboru, to fakt, że mężczyzna wydaje się czuć przyjemność z możliwości porucia i przeczytania dzieła.

Przykład 3.

Jako ilustrację do zamieszczonego tekstu wybrałbym zdjęcie 2. Ukazuje ono dokładnie treść fragmentu pt. „Życie wśród książek”. Autor opisuje swoją miłość do antykwariatu i czytania starych książek. Jest natomiast przeciwny elektronicznym cyfnikom, przez co zdjęcie „A moim wybraniem”, ac. względu na ukazanie cyfnika wśród książek na półce.

Komentarz

W przykładach 1. – 3. przedstawiono różne realizacje zadania, za które piszący otrzymali maksymalną liczbę punktów. Autorzy dwóch pierwszych odpowiedzi, wybierając zdjęcie 2., opierali swoją argumentację na dostrzeżeniu podobieństwa między autorem artykułu a postacią przedstawioną na ilustracji, wskazując na informacje odczytane wprost lub wynikające z przesłanek zawartych w tekście, czy nawet szukając analogii na płaszczyźnie interpretacji (*Tekst pokazuje piękno czytania tak jak wybrane przeze mnie zdjęcie*). Pierwsza odpowiedź to jeden rozbudowany argument, druga – dwa wyraźnie wyodrębnione argumenty, trzecia – argument i kontrargument. Podobnie jak w wybranych przykładach, uczniowie częściej wskazywali jako ilustrację do tekstu zdjęcie 2. Za poprawne uznawano także odpowiedzi wskazujące zdjęcie 1, jeśli zawierały właściwą, a więc odnoszącą się do tekstu argumentację, uzasadniającą dokonany wybór.

Odpowiedzi częściowo poprawne

Przykład 4.

Jako ilustracja do tekstu „Życie wśród książek” wybrałbym zdjęcie drugie, ponieważ tekst prawie w całości opowiada o czytaniu tradycyjnych, papierowych książkach.

Przykład 5.

Wybrałabym zdjęcie 2, ponieważ autor tekstu, Julian Barnes napisał, że od dzieciństwa był wśród książek. Fotografia przedstawia mężczyznę czytającego jedną książkę z wybraniem z gatku. To zdjęcie bardziej pasuje do tekstu „Życie wśród książek”

Przykład 6.

Wybrałabym zdjęcie 1, ponieważ w tekście jest napisane o książkach, a także o e-bookach. Mój wybór wydaje mi się odpowiedni. Jest to droga książka literaturna pisana na kartkach, jak również w sposób elektroniczny.

Komentarz

W przykładzie 4. argumentacja ograniczyła się do zdawkowej informacji o temacie artykułu, podobnie jak w przykładzie 6., w którym została powtórzona dwukrotnie. Autor przykładu 5., uzasadniając swój wybór, przywołał podstawowy fakt z życia autora i uzupełnił wypowiedź opisem ilustracji. Przedstawione sposoby argumentowania należy uznać za ogólnikowe, niepełne, lakoniczne; autorzy odpowiedzi otrzymali za nie 1 punkt.

Odpowiedzi błędne

Przykład 7.

Ja wybrałabym zdjęcie nr 2, ponieważ autor pisze: „Było to w czasach kiedy każde przyzwoite miasto miało przynajmniej jeden antykwariat”

Przykład 8.

Wybrałabym ilustrację numer 2, ponieważ jest na niej przedstawiona postać, która czyta książkę oraz widocznych jest ich więcej. Ilustracja doskonale pasuje do tekstu „Życie wśród książek”.

Przykład 9.

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu
Egzamin gimnazjalny 2013 – JĘZYK POLSKI

analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

Wybrał bym zdjęcie 2. ponieważ
książka winno czytelnika
i chce ~~to~~ ~~nie~~ ją czytać.
Oczy też nie boli tak bardzo.
Książka możemy zabawić np.
na ~~podczas~~ wykładzie.

Przykład 10.

Myszę, że wybrał bym zdjęcie drugie. Ponieważ
jestem... większa... dwuletnia... papieru... niż zwykłego kawałka
plastiku. Zresztą... ~~książki~~ e-booki mają się...
i musimy go nadszyci... czyli - koszt... kupno nieodknie
- drogie. A książki... mamy do końca... życie 22...
które... kupujemy... około 40 zł.

Komentarz

Cztery powyższe przykłady ilustrują najczęściej popełniane przez uczniów błędy. Pomimo szczegółowych zaleceń zamieszczonych w poleceniu do zadania, autor przykładu 7. w funkcji argumentu używa cytatu, a w przykładzie 8. zamiast argumentacji pojawia się opis wybranej ilustracji. Autor kolejnej odpowiedzi wskazuje zalety książki papierowej, a ostatniej także wady elektronicznego czytnika, ale w obu przypadkach nie jest to argumentacja odwołująca się do tekstu. Autorzy odpowiedzi otrzymali za realizację zadania 0 punktów.

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu
Egzamin gimnazjalny 2013 – JĘZYK POLSKI

analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

Zadanie 22. (0-10)

Wymaganie ogólne:

III. Tworzenie wypowiedzi.

Wymagania szczegółowe:

III.1.1. Uczeń tworzy wypowiedź pisemną w formie rozprawki.

III.1.2. Uczeń stosuje zasady organizacji tekstu zgodne z wymogami gatunku, tworząc spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat.

III.2.3. Uczeń, tworząc wypowiedzi, dąży do precyzyjnego wysławiania się; świadomie dobiera synonimy i antonimy dla wyrażenia zamierzonych treści.

III.2.5. Uczeń stosuje różne rodzaje zdań we własnych tekstach; dostosowuje szyk wyrazów i zdań składowych do wagi, jaką nadaje przekazywanym informacjom.

Umiejętności z zakresu szkoły podstawowej.

III.2.3. Uczeń stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennej.

III.2.5. Uczeń pisze poprawnie pod względem ortograficznym.

III.2.6. Uczeń poprawnie używa znaków interpunkcyjnych.

Poziom wykonania zadania 22.

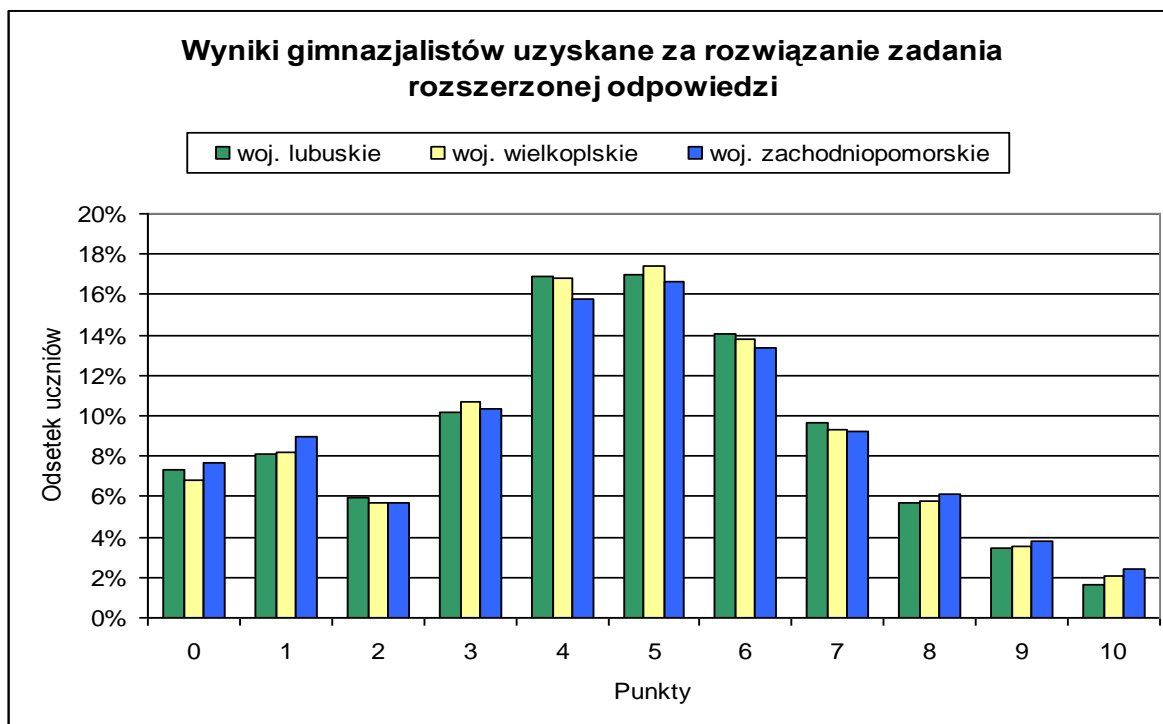
Maksymalną liczbę punktów uzyskało około 2,07% uczniów w Okręgu, rozwiązujących wersję A arkusza egzaminacyjnego z zakresu języka polskiego.

Zero punktów otrzymało około 7,08% gimnazjalistów z tej grupy.

Szczegółowe informacje dotyczące poziomu wykonania zadania 22. zawierają poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 4. Osiągnięcia uczniów rozwiązujących zadanie 22.

Zadanie 22.	L	W	Z
Średnia liczba punktów	4,48p. (44,8%)	4,52p. (45,2%)	4,49p. (44,9%)
Współczynnik łatwości	0,45	0,45	0,45

Wykres 7. Odsetek gimnazjalistów, którzy otrzymali określoną liczbę punktów za zadanie 22.

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

Egzamin gimnazjalny 2013 – JĘZYK POLSKI

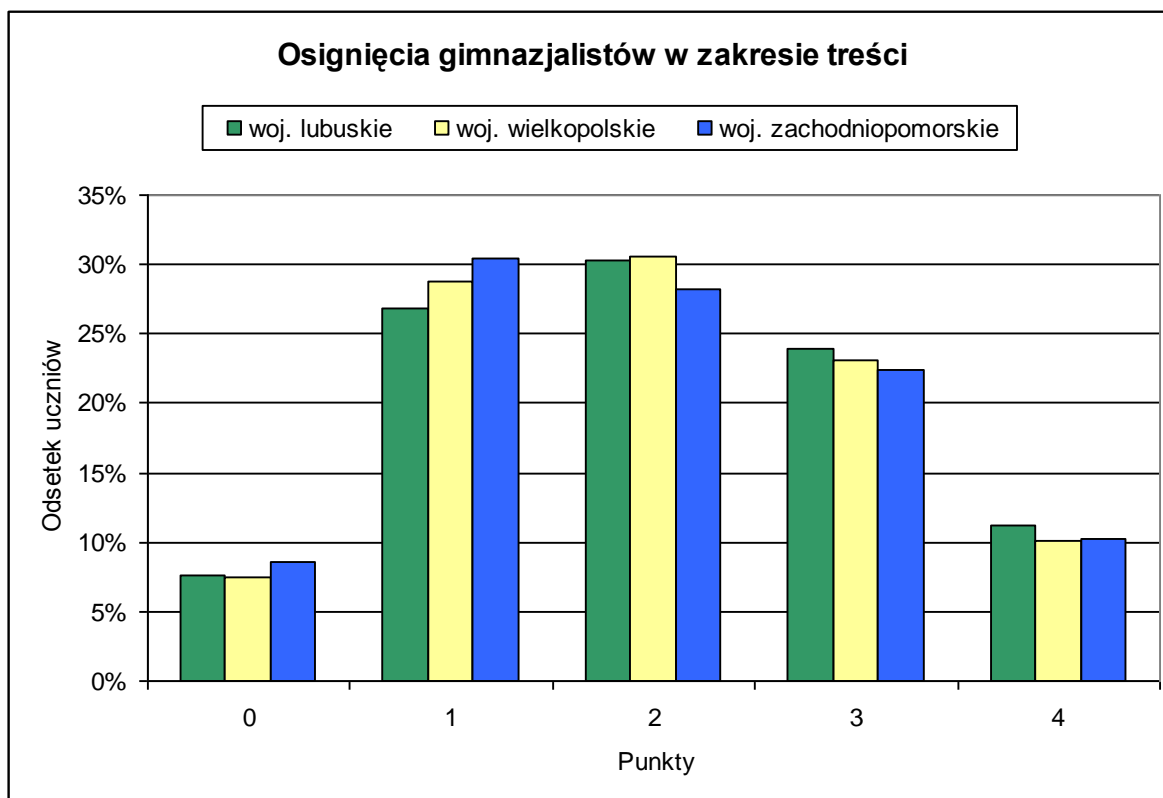
analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

Wykres 8., prezentujący osiągnięcia uczniów rozwiązujących zadanie rozszerzonej odpowiedzi, pokazuje niepokojący stosunek liczby gimnazjalistów, którzy nie uzyskali punktów za rozwiązanie tego zadania do liczby uczniów, którzy osiągnęli maksymalną liczbę punktów. Trzecioklasistów, którzy otrzymali za to zadanie 0 punktów jest procentowo najwięcej w województwie zachodniopomorskim (7,65%); gimnazjaliści z tego województwa stanowią też największy odsetek uczniów z najwyższym wynikiem za napisanie wypracowania (2,43%).

Najczęściej uzyskiwane wyniki mieszczą się w przedziale 4 - 7 punktów (na 10 możliwych do zdobycia); osiągnęło je 47,92% piszących w województwie lubuskim, 48,02% w województwie wielkopolskim i 45,75% trzecioklasistów z województwa zachodniopomorskiego. Średni procentowy wynik uzyskany za rozwiązanie zadania nie przekracza jednak w żadnym z województw Okręgu połowy punktów możliwych do zdobycia. Zadanie okazało się dla piszących trudne.

W zadaniu 22. uczniowie wypowiadali się w formie rozprawki. Poziom wykonania zadania określano poprzez ocenę sześciu aspektów wypowiedzi: treści, segmentacji tekstu, stylu, języka, ortografii i interpunkcji.

Wykres 9. przedstawia osiągnięcia gimnazjalistów w zakresie pierwszego z ocenianych aspektów zadania rozszerzonej odpowiedzi – treści; pozostałe aspekty oceny rozprawki zaprezentowano w tabeli 1.

Wykres 8. Osiągnięcia gimnazjalistów w zakresie treści

Najwyższą punktację za treść (4 punkty) mogli otrzymać uczniowie, których prace w formie wywodu argumentacyjnego rozstrzygały problem postawiony w temacie, przedstawiały stanowisko autora, zawierały trafną i wnikliwą argumentację popartą przykładami z literatury, zachowywały trójdzielność kompozycji i tworzyły logiczną i spójną całość. Praca, za którą gimnazjalista mógł otrzymać 3 punkty wymagała odniesienia się

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

Egzamin gimnazjalny 2013 – JĘZYK POLSKI

analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

do problemu sformułowanego w temacie, przedstawienia stanowiska autora, odwołania się do trafnej argumentacji popartej przykładami z literatury oraz, w przeważającej części wypowiedzi, zachowania logiki wyводу. Jeśli uczeń przedstawił swoje stanowisko wobec problemu sformułowanego w temacie, przywołując tylko częściowo trafną argumentację zilustrowaną przynajmniej jednym przykładem z literatury, uzyskiwał 2 punkty, a w przypadku, gdy nawiązał do problemu sformułowanego w temacie, podejmując próbę argumentacji – 1 punkt.

Gimnazjaliści najczęściej otrzymywali tylko 2 lub 1 z czterech punktów możliwych do uzyskania, przy czym jeden punkt przyznawany był tym wypowiedziom, które nie spełniały kryteriów tekstu argumentacyjnego, a świadczyły jedynie o podjęciu przez autora próby argumentacji. Na takim poziomie aspekt treści zrealizowało 26,86% gimnazjalistów w województwie lubuskim, 28,80% - wielkopolskim i 30,38% w województwie zachodniopomorskim.

Niezadowalające wyniki uzyskane przez uczniów za poziom realizacji tematu są rezultatem popełnianych błędów. Najczęstsze z nich to niewystarczająca wnikliwość przedstawionej argumentacji, spowodowana zwykle ograniczeniem przykładów literackich do jednego lub wykorzystywaniem ich większej liczby tylko w funkcji ilustracyjnej. Nietrafny wybór przykładów literackich uniemożliwiał przedstawienie własnego stanowiska wobec rozważanego problemu, a odwołania do osobistych doświadczeń, nieuprawnione ze względu na zapis w poleceniu, zaburzały logikę wypowiedzi i jej związek z tematem. W wielu pracach pojawiały się błędy rzeczowe, wynikające z braku znajomości treści lektur, z niewiedzy dotyczącej rodzajów i gatunków literackich oraz z błędnego przypisywania autorstwa lektur obowiązkowych.

Poniżej zaprezentowano przykładowe prace uczniów w różnym stopniu realizujące aspekt treści.

Przykład 2.

Ciekawość – ułatwia czy utrudnia życie? Napisz rozprawkę, w której uzasadnisz swoje stanowisko. Argumenty zilustruj przykładami z literatury.

Pamiętaj, że Twoja praca nie może być krótsza niż połowa wyznaczonego miejsca.

..... W swojej rozprawce postaram się przedstawić ~~swą~~ moją
opinię na temat „Ciekawość – ułatwia czy utrudnia życie?”
W tym celu postuję się argumentami z literatury.....
..... Pierwszy argument, który przedstawię pochodzi
z książki „Życie Pi”. Główny bohater dryfował po
Oceanie Spokojnym w małej łódce, a towarzyszył mu
ogromny tygrys bengalski. Chłopcu na początku
było ciężko, jednak dzięki swojej ciekawości udało
mu się oswoić zwierzę. Uważam, że gdyby nie
ciekawość go natura i zachowania tygrysa, nigdy
nie udałooby mu się wyjść cało z tej sytuacji –
Pi szczęśliwie dołynął na ląd wraz z nowym
przyjacielem – tygrysem.....
..... Drugi argument, który postawię mi do po-
twierdzenia tezy jest to zachowanie bohaterki
serii Harrym Potterze – Hermiony Granger. Była to
zwykła, miła dziewczyna z magicznymi zdolnościami

W szkole nie miała zbyt wielu przyjaciół. Ludzie za-
nią nie przepadali. Powodem tego była właśnie cieka-
wość, ale też przemądrzałość. Hermiona potrzebowała
całymi dniami siedzieć w bibliotece i zawsze była
najlepsza w klasie. Jednak jej ogromna wiedza,
którą tak chętnie zgłębiała, pozwoliła pomóc
jej i jej przyjaciołom wydeścić się z wielu opresji.
Ta dziewczyna nawet w beznadziejnej sytuacji wiedziała,
co zrobić!

..... Trzeci i ^{ostatnim} argumentem, jaki wybrałam jest
historia rybaka Santiago z lektury „Stary człowiek
i morze”. Uważam, że w jego zachowaniu, kiedy
tak usilnie chciał złowić rybę, był przejaw pewnej
ciekawości. Myślę, że starzec chciał się przekonać,
jak silne jest ludzkie ciało, jak wiele może znieść,
a także czy człowiek może pokonać naturę.....
..... Uważam, że swoimi argumentami odpowiednio
poparłam postawioną mi wstępnie tezę. Wcale nie myślę,
uważam, że ciekawość to pierwszy stopień do
piekła. Raczej ~~jest~~ jest to pierwszy stopień do
mądrości i poznania prawdy o świecie.

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

Egzamin gimnazjalny 2013 – JĘZYK POLSKI

analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

Komentarz

Oba wypracowania w zakresie treści prezentują najwyższy poziom osiągnięć. Ich autorzy rozpoczynają od określenia swojego stanowiska wobec sformułowanego w temacie problemu, a przywołując kolejne, trafnie dobrane argumenty, ilustrują je przykładami z wybranych tekstów literackich. Dobrze rozumieją przy tym różnicę między niedopuszczalnym w wypowiedzi argumentacyjnej streszczaniem tekstu a zalecanym i pożądanym odwoływaniem się do jego treści. Pojęcie *literatura* traktują przy tym szeroko; to nie tylko lektury szkolne i nie tylko literatura piękna. Każda wypowiedź stanowią spójną, logiczną, przemyślaną całość; każdą kończy nie tylko podsumowanie, ale i wniosek.

Prace częściowo poprawne

Przykład 3.

Ciekawość – ułatwia czy utrudnia życie? Napisz rozprawkę, w której uzasadnisz swoje stanowisko. Argumenty zilustruj przykładami z literatury.

Pamiętaj, że Twoja praca nie może być krótsza niż połowa wyznaczonego miejsca.

W moim przekonaniu ciekawość może ułatwić życie. Ludzie, którzy są ciekawościami, dążą do pozyskania tej wiedzy. Oskonicznie odkrywają coś nowego i wartościowego, co niekiedy może pomóc ludzkości. Opisana wyżej sytuacja była mocno zwiastująca z Prometeuszem. Pozyskał on do użycia ogień dla ludzi. Niestety, za wykradnięcie ognia spotkała go kara. Jednak możemy stwierdzić, że jego ciekawość i żądza pomocy innym. Niektórzy ludzie żyją nie wiedząc, gdzie śmiać. Inni natomiast powinni zostać do tego przyzwyczajeni i nauczeni. Dopiero ciekawość może im ich dotychczasowym życiu coś zmienić. Przykładem może być lektura napisana przez Stefana Żeromskiego „Syzyfowe prace”. Główny bohater – Marcin Bonarski – przez lata był uczniem tego co powinien myśleć i robić. Jego życie było mocno podporządkowane nasyfikacji.

Zmieniło się to dopiero podczas lekcji, w której jego kolega wygłosił wykład o polskiej patriotycznej dążeniu. Marcin zaskoczony ciekawością i mniemaniem sytuacji i innym skutkiem. Od tamtego momentu postanowił poświęcić swoją wiedzę na temat Polski. Dzięki temu, że dążył do swojego celu stał się patriotą i prawdziwym Polakiem.

Reasumując powyższe argumenty i przykłady mogę stwierdzić, że ciekawość jest dobrem, które przynosi nam odrobinę prawdy od kłamstwa i może przynieść nam do zrobienia czegoś dobrego.

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu
Egzamin gimnazjalny 2013 – JEZYK POLSKI

analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

Przykład 4.

Ciekawość – ułatwia czy utrudnia życie? Napisz rozprawkę, w której uzasadnisz swoje stanowisko. Argumenty zilustruj przykładami z literatury.

Pamiętaj, że Twoja praca nie może być krótsza niż połowa wyznaczonego miejsca.

..... W rozprawce o tezie „ciekawość – ułatwia czy utrudnia życie?”
..... wybieram odpowiedź - ułatwia. Postaram się uzasadnić swój wybór poniższymi
..... argumentami:
..... Ciekawość czyli cecha, którą posiada każdy z nas. To ona
..... pozwala nam na ~~odkrycie~~ ^{odkrycie} nowych miejsc, poznanie świata, jakiś zjawisk
..... lub po prostu dowiedzenie się czegoś więcej na dany temat.
..... Jako pierwszy argument przedstawie to, że dzięki ciekawości
..... stajemy się ludźmi mądrymi, wykształconymi. Kiedyś dla nas ciekawość
..... pozwalała nam na zdobycie nowych informacji o życiu, wiedzy, a nawet doświadczenia.
..... Jako drugi argument przedstawie to, że gdyby właśnie nie ta
..... cecha to nasze życie nie miało by sensu. Nikt z nas o niczym by nie wiedział,
..... bo przecież nie byłby ciekawy. Nic nie wiedzielibyśmy jaki kształt ma Ziemia,
..... jak powstał śnieg, czy śnieg jest zimny i wiele innych rzeczy. Nic nie zostaloby
..... odkryte, gdyby nie nasze zainteresowanie różnymi sprawami.
..... Trzecim argumentem będzie przykład z literatury, z książki
..... „Harry Potter”. Główny bohater - Harry, był zainteresowany czarami,
..... chciał poznać różne magiczne zaklęcia, był ciekawy latania na miotle i odkrycia
..... nowych miejsc w Hogwarcie i nie tylko. Dzięki do zrealizowania swoich
..... planów, ponieważ kierowała nim ciekawość, dzięki której uzyskał wiedzę,
..... mądrość i doświadczenie, którym będzie mógł się podzielić z równie ~~interesującą~~
..... zainteresowaną osobą, jak on.
..... Uważam, że ciekawość jest naprawdę dobrą cechą. Ułatwia
..... nam życie i pozwala dążyć do celu, kształtuje charakter i pozwala zdobywać
..... wiedzę. Pomimo że mówi się, że „ciekawość to pierwszy stopień do piekła” nie
..... wydaje mi się, aby była to zła cecha. Mam nadzieję, że przytoczone przeze
..... mnie argumenty wystarczą, aby potwierdzić wybrana, przez mnie odpowiedź
..... na postawioną tezę.

Przykład 5.

Ciekawość – ułatwia czy utrudnia życie? Napisz rozprawkę, w której uzasadnisz swoje stanowisko. Argumenty zilustruj przykładami z literatury.

Pamiętaj, że Twoja praca nie może być krótsza niż połowa wyznaczonego miejsca

W dzisiejszej... rozprawce... postanowiłem... napisać...
...temat... Ciekawość - ułatwia czy utrudnia życie. Wiem, że
...zadania na ten temat są podzielenie Osobiste.
...uwagam, iż ciekawość ułatwia życie.
...Wielu ludzi wywiera skojarzenia, że ciekawość
...to pierwszy stopień do piekła, według mnie
...jest to bzdura. Ciekawość to w pewnym stopniu
...zdobywanie wiedzy na różne
...tematy. Gdyby w naturze człowieka nie byłoby
...ciekawości, świat byłby nudny. Każdy z nas
...w głębi duszy wie, że jest coś czego
...nie chcemy, jak również się dłużej. Technologia
...nie zbawiając z tematu, i gdy doświadczamy
...czegoś nowego, więcej tego nie potrafimy.
...W większości przypadków doświadczamy zdobywamy
...poprzez ciekawość, więc im jesteśmy bardziej ciekawscy,
...tym więcej wiemy i więcej przeżywamy. Długo
...istnieje różne zagrozenia związane z ciekawością,
...ale bez niej świat byłby nudny.
...Tak jak wspominałem wcześniej, moim zdaniem
...ciekawość ułatwia życie, bo nie potrafimy
...błądów przez nicę spowodowanych i każdy z nas
...powinien mieć o sobie jak najwięcej ciekawości.

Komentarz

Przykłady 3., 4. i 5. w różnym stopniu realizują kryterium treści. W pierwszej pracy, niewątpliwie trafnej argumentacji zabrakło należytej wnikliwości, zwłaszcza w przykładzie przywołującym historię Prometeusza. W konsekwencji zaburzona została nieco logika wypowiedzi i jej spójność. Autor drugiej pracy, by zaprezentować swoje stanowisko, ogranicza się do jednego przykładu literackiego, a dużą część wypowiedzi poświęca na refleksje ogólnie tylko dotyczące ciekawości i niezwiązane z literaturą. Praca trzecia jest wprawdzie wywodem argumentacyjnym, ale wśród przywoływanych argumentów nie ma żadnego, który odwoływałby się do tekstu literackiego, a określenia *być ciekawym* i *być ciekawskim* są przez autora traktowane niekiedy jak synonimy.

Prace niepoprawne

Przykład 6.

Ciekawość – ułatwia czy utrudnia życie? Napisz rozprawkę, w której uzasadnisz swoje stanowisko. Argumenty zilustruj przykładami z literatury.

Pamiętaj, że Twoja praca nie może być krótsza niż połowa wyznaczonego miejsca

Głównym bohaterem książki pt. „Oskar i pani Róża” jest mały chłopiec, który choruje na białaczkę. Młodzieniec, wiedząc, że ~~umrze~~ umrze bardzo byt ciekaw jak to jest w dorosłym życiu. Pani Róża to wnotariuszka i najlepsza przyjaciółka Oskara wymyśliła, żeby chłopiec jeden dzień uznał 10 lat. Pierwszą rzeczą jaką ciekawiła chłopca to miłość dwojga ludzi. Oskar poznał w szpitalu dziewczynę w jego wieku i mówił, że ją kocha. Młodzieniec zaczął się spotykać z dziewczyną, zostali parą. Oskar ją odwiedzał wieczorami i jedną noc u niej spędził. Drugą rzeczą którą ciekawiła młodzieńca to było to czy śmierć boli. Chłopiec bał się umrzeć, ale w tym pomagała mu Róża wnotariuszka, ~~on~~ odwiedzała Oskara codziennie, razem bardzo dobrze się bawili. Róża tłumaczyła mu co to jest śmierć i jak ma się z nią poradzić. Pani Róża

na pomysł, żeby chłopiec zapoznał się z Anem Bogiem i żeby nie czuł się samotnie. Oskar miał codziennie pisać list do Boga w którym on opisywał ~~swój~~ swój cały dzień. ~~Wtedy~~ Oskara ciekawiło ~~to~~ to czy ~~umrze~~ dostanie kiedyś odpowiedź od Boga. Książka pt. „Oskar i pani Róża” jest lekturą szkolną, warto ją przeczytać jest bardzo ciekawa i może nas czegoś nauczyć. ~~Może~~ Pokazuje nam, że ciekawość jest dobrą ~~sz~~ cechą. Można być ciekawym życia, ale nie można ciekawić się życiem prywatnym.

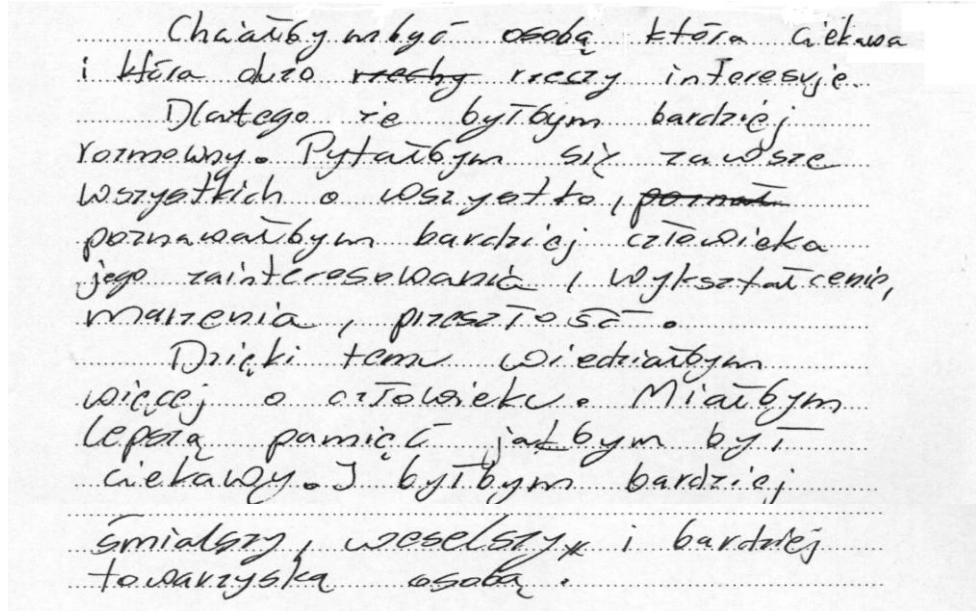
Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu
Egzamin gimnazjalny 2013 – JĘZYK POLSKI

analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

Przykład 7.

Ciekawość – ułatwia czy utrudnia życie? Napisz rozprawkę, w której uzasadnisz swoje stanowisko. Argumenty zilustruj przykładami z literatury.

Pamiętaj, że Twoja praca nie może być krótsza niż połowa wyznaczonego miejsca

Komentarz

Przykład 6. i 7. to prace napisane niezgodnie z poleceniem Żaden z uczniów nie rozstrzyga, czy ciekawość ułatwia, czy utrudnia życie, żaden nie pisze rozprawki. Druga wypowiedź dodatkowo nie spełnia kryterium wymaganej objętości.

Analiza przykładowych uczniowskich realizacji zadania 22. stanowić może punkt wyjścia do diagnozy osiągnięć trzecioklasistów w pozostałych aspektach oceny rozszerzonej odpowiedzi, tj. umiejętności budowania uporządkowanego i spójnego tekstu, posługiwania się stylem dostosowanym do formy wypowiedzi i językiem zgodnym z obowiązującymi normami oraz pisania z zachowaniem zasad ortografii i interpunkcji. Wyniki uzyskane przez gimnazjalistów, uwzględniające wymienione umiejętności, zostały przedstawione w tabeli.

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

Egzamin gimnazjalny 2013 – JEZYK POLSKI

analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

Tabela 5. Osiągnięcia gimnazjalistów w zakresie segmentacji tekstu, stylu, języka, ortografii i interpunkcji

Województwo	Współczynnik łatwości	Poziom osiągnięć w procentach w zakresie:		
		segmentacji tekstu		
		1	0	
lubuskie	0,74	74,51%	25,49%	
wielkopolskie	0,77	73,33%	22,67%	
zachodniopomorskie	0,75	75,29%	24,71%	
		stylu		
		1	0	
lubuskie	0,72	71,62%	28,38%	
wielkopolskie	0,74	74,14%	25,86%	
zachodniopomorskie	0,73	72,77%	27,23%	
		języka		
		2	1	0
lubuskie	0,16	12,05%	8,66%	79,29%
wielkopolskie	0,18	14,06%	8,24%	77,70%
zachodniopomorskie	0,21	16,37%	9,22%	74,40%
		ortografii		
		1	0	
lubuskie	0,46	45,92%	54,08%	
wielkopolskie	0,44	44,12%	55,88%	
zachodniopomorskie	0,45	44,83%	55,17%	
		interpunkcji		
		1	0	
lubuskie	0,19	19,14%	80,86%	
wielkopolskie	0,21	20,86%	79,14%	
zachodniopomorskie	0,19	19,36%	80,64%	

Zachowanie logicznego toku rozważań i właściwa, a więc konsekwentna i celowa **segmentacja tekstu** to umiejętności należycie opanowane przez większość gimnazjalistów. W każdym z województw około 75% przystępujących do egzaminu uczniów uzyskało za to kryterium jeden punkt. Wynik ten świadczy o znajomości zasad konstruowania tekstu argumentacyjnego. Uczniowie przestrzegali w swoich wypowiedziach zasady trójdzielności kompozycji i zachowywali właściwe proporcje pomiędzy częściami pracy, wyodrębniali graficznie poszczególne argumenty, zamykali wypowiedź podsumowaniem i wnioskami. Zaburzenia logiki wypowiedzi były zwykle konsekwencją braków w zakresie treści i zdarzały się najczęściej w tych pracach, których autorzy nie potrafili wskazać żadnych przykładów literackich, powiązanych z problemem sformułowanym w temacie.

Równie liczna grupa przystępujących do egzaminu uczniów uzyskała jeden punkt za zastosowanie w swojej wypowiedzi **stylu właściwego rozprawce**. Wynik dowodzi, że gimnazjaliści znają i potrafią zastosować wyrażenia zapewniające spójność tekstu i wyznaczające jego strukturę, podkreślające punkt widzenia autora i słuszność przywoływanych argumentów. Jeśli zdarzały się błędy, to zwykle wynikały z braku

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

Egzamin gimnazjalny 2013 – JĘZYK POLSKI

analiza poziomu opanowania umiejętności uczniowskich sprawdzanych poprzez zadania

jednorodności stylistycznej; we fragmentach prac pojawiały się elementy streszczenia lub opowiadania.

Poważny problem stanowiło dla gimnazjalistów przestrzeganie **poprawności językowej**. Ponad 70% uczniów przystępujących do egzaminu nie uzyskało punktów za to kryterium. Posługiwanie się językiem zgodnym z normami okazało się umiejętnością bardzo trudną dla trzecioklasistów w województwach lubuskim i wielkopolskim, a trudną dla uczniów z województwa zachodniopomorskiego. W wielu pracach komunikatywność zakłócały liczne błędy; rzadziej pojawiające się błędy fleksyjne (niewłaściwa odmiana wyrazów) i frazeologiczne (łączenie różnych związków frazeologicznych lub przekształcanie stałych związków) i bardzo częste - leksykalne, stylistyczne, a przede wszystkim składniowe. W zakresie leksyki przeważały te, które wynikały z niezrozumienia znaczenia wyrazów czy niewłaściwego doboru wyrazów bliskoznacznych. Poprawność stylistyczną naruszało zwykle ubóstwo słownictwa, skutkujące powtórzeniami wyrazowymi, nadużywaniem zaimków, zwłaszcza wskazujących, wielosłowiem i niezamierzoną wieloznacznością. Odrębny problem stanowi kolokwialność stylu bardzo wielu wypowiedzi; gimnazjaliści nie przestrzegają zasad dotyczących pisanej i mówionej odmiany polszczyzny; wielu nie ma nawet świadomości, że język oficjalny różni się od potocznego.

Zdecydowana większość błędów popełnianych przez trzecioklasistów stanowią jednak błędy składniowe; w mniejszym stopniu niewłaściwe stosowanie przyimków czy imiesłowowych równoważników zdań, w przeważającej części – naruszanie wewnątrz zdaniowych i międzyzdaniowych struktur składniowych. Niemal nagminnie powtarzające się błędy to niepoprawny szyk wyrazów w zdaniu, naruszanie związków wyrazowych w wypowiedzeniu, powielanie tych samych konstrukcji składniowych oraz brak powiązań między poszczególnymi częściami zdania i nieumiejętność wyznaczania granic wypowiedzi. W rezultacie dwa punkty za posługiwanie się poprawną polszczyzną uzyskało 12% gimnazjalistów w województwie lubuskim, 14% w wielkopolskim i nieco ponad 16% w zachodniopomorskim, co oznacza, że tylko tak niewielki odsetek gimnazjalistów zna zasady poprawności językowej i potrafi je stosować.

Podstawowych **zasad ortografii** nie opanowała ponad połowa uczniów przystępujących do egzaminu. Większość z nich popełniała liczne błędy różnego stopnia, nie zawsze zachowując nawet tak podstawowe reguły ortografii, jak pisownia wyrazów z ó, u, ż, rz, ch i h czy zastosowanie wielkiej litery. Trzecioklasiści nie przestrzegali zasady pisowni przeczenia *nie* z różnymi częściami mowy i mieli problemy z zapisem przyimków złożonych. Bardzo często, używając tylko wielkich liter, błędnie zapisywali tytuły lektur.

Przestrzeganie **zasad interpunkcji** było dla tegorocznych gimnazjalistów umiejętnością na tyle trudną, że aż około 80% z nich otrzymało za nią 0 punktów. W zdecydowanej większości prac piszący nie stosowali przecinków pomiędzy zdaniami podrzędnymi i nadrzędnymi oraz pomiędzy zdaniami współrzędnymi lub stosowali je w niewłaściwym miejscu, co w konsekwencji prowadziło do zakłócenia komunikacji. Zdarzały się prace, których autorzy nie stosowali przecinków przy wyliczeniach i wprowadzaniu do zdań wypowiedzi wtrąconych.

W wielu przypadkach gimnazjaliści nie opanowali na zadowalającym poziomie umiejętności czytelnego i starannego zapisu, co znacznie utrudniało pracę egzaminatorów sprawdzających i oceniających arkusze egzaminacyjne.

Podsumowanie i wnioski

Arkusz egzaminacyjny przygotowany na egzamin gimnazjalny z zakresu języka polskiego okazał się dla tegorocznych gimnazjalistów ze wszystkich trzech województw Okręgu umiarkowanie trudny. Na ten wynik składają się wyniki uzyskane przez uczniów za rozwiązanie zadań, sprawdzających poziom opanowania umiejętności szczegółowych, mierzone wartością współczynników łatwości. Ich wartość pozwala wskazać te wiadomości i umiejętności, które gimnazjaliści opanowali w stopniu zadowalającym i te, którym należy poświęcić jeszcze wiele uwagi.

Piszący dobrze radzili sobie z zadaniami sprawdzającymi odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji podanych wprost lub wymagających prostego wnioskowania na podstawie przesłanek zawartych w tekście. Łatwiejsze przy tym okazywały się te zadania, które wymagały odwołania się tylko do fragmentu tekstu, trudniejsze - których rozwiązanie musiała poprzedzić lektura całości. Nieumiejętność skupienia uwagi na dłuższym tekście, a w konsekwencji jego nieuważna pobieżne odczytanie, znalazły odzwierciedlenie w wynikach osiąganych za zadania wymagające podjęcia czynności analitycznych i interpretacyjnych. W takich przypadkach pojawiały się często odpowiedzi błędne, nieodnoszące się do tekstu czy wręcz sprzeczne z jego wymową.

Trudne dla gimnazjalistów było zbudowanie wypowiedzi w formie rozprawki. Wielu trzecioklasistów nie zna szkolnych lektur, nie potrafi więc poprzeć swojego stanowiska przykładami literackimi, lub zna je w niewystarczającym stopniu, zatem nie może ich przywołać w funkcji argumentacyjnej. Bardzo niepokojącym zjawiskiem jest także nieznanie norm poprawności językowej oraz zasad interpunkcji. Sześć zadań w tegorocznym arkuszu odwoływało się do wiadomości i umiejętności z zakresu szkoły podstawowej. Trzy z nich należały do tej grupy zadań, których rozwiązanie sprawiło uczniom najwięcej trudności. Ujawniły one niezadowalający poziom opanowania wiedzy wymaganej od ucznia przystępującego do egzaminu gimnazjalnego, tak elementarnej, jak na przykład rozpoznawanie cech gatunkowych utworu, czy rozróżnianie podstawowych części mowy i określanie ich funkcji w zdaniu.

Analiza wyników uzyskanych przez gimnazjalistów, dla której punktem wyjścia stał się poziom opanowania przez nich umiejętności sprawdzanych przez zadania w arkuszu, pozwala wskazać te umiejętności, które trzecioklasiści już opanowali oraz te, które trzeba ćwiczyć i doskonalić. Warto zatem uwzględnić tę informację, rozpoczynając nowy rok szkolny i przystępując do pracy z kolejnym rocznikiem uczniów przygotowujących się do egzaminu gimnazjalnego z zakresu języka polskiego.